UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Receptis arbitris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

§.Hec actio. Hic Juriſconſultus incipit exponere vltimam partem edicti.

LEX IX.

Ex hoc edicto. Non ſufficit rē exhibere cauſa mutata.h.d.

§.Ait pretor. Alienatio intelligitur facta cauſa mutādi iudiciū de futuro.h.d. ¶ Op po.ꝙ debeat intelligi iudiciū,ſcilicet,preſentis.l.ſi ita legatū.ſ. de au.⁊ arg.leg.Gl.ſoluit licet nō clare.Tu dic,ꝙ iſtud ideo,qꝛ ſi intelligeretur de iudicio de pſenti hoc edictū eſſet ſuperfluū, qꝛ cōtra alienationem factam pendente iudicio eſt ꝓuiſum , per titu.de litig.⁊ ideo ne iſtud edictum ſuperfluat,exponitur,iudiciū,ſcilicet,futuri,antequam res ſit alienata.Et ideo dicit gl. eo caſu quo etiam in iudicio cepto res non eſt litigioſa,facta alienatione,haberet locum hoc edictum.

a §.Alienare. a ¶ No.iſtum §.quem in ſ.parte declaraui in l.non ſolum.ſ.eo. ¶ Item no.in ſ.parte,quod heredem inſtituendo non dicitur quis alienare dolo,vel cauſa mutandi iudiciū.Confertur enim poſt mortem.⁊ ſic fit ex neceſſitate,quod no.⁊ tene menti.

ADDITIO.

a AND.BARB. ¶ Alienare.Et alle.iſte tex.no.quod in vltima voluntate non pſumitur fraus.Vide gl.ſingu.in l.qui teſtamentum.ſ.de proba.⁊ Bar.in l.is qui.ſ.de vulg.⁊ pupil.

LEX XII.

1 ☞Cedens in potētiorem,⁊ implorans etiam patrocinium potentioris,actionem perdit.

2 Cedens in potentiorem iudiciū mutandi cauſa,cogitur agere,⁊ non poteſt procuratorem conſtituere.

Cum miles. Singularis ⁊ fortis eſt iſta lex,⁊ breuiter hoc intendit, Actor,in quē facta eſt alienatio cauſa mutandi iudiciū,exceptione repellitur,⁊ primus cedens agere cōpellitur.h.d. ¶ Oppon.quod per iſtam ceſſionem in potentiorē ꝗs amittit ius ſuū , a vt l.ij.C.ne li.po.Solu. ſ gło.hoc fauore militis.Tu dic,quod ibi loqꝛ,qñ ceſſio facta eſt in potētiorē rōne officij,vt puta ſi quis cedat alicui ex priorib⁹ actionem,hic autem miles,licet erat potentior,non tamen ratione officij,ideo ius non perditur. ¶ Et no.✝quod quādo quis eſt potentior rōne officij,perditur actio,non ſolum ſi ſibi cedatur, ſed etiam ſi in patrocinium aduocatur.Unde puto, quod ſi iure ſi actor iret ad priores,⁊ faceret quod ipſi intercederent ꝓ eo ad capitaneū vel poteſtatē,ius ſuum perderet.l.j.C.ne lic. po ꝗ not.ꝗa ſepiſſime occurrit. ¶ Oppo.ſcdo ⁊ breuiter ꝙ nō primus poſſit agere,quia iam ceſſerat ius ſuum alteri.Rūdet gl.quod miles ſibi reconcedit.Vel dicas,quod intelligiꝛ actio reconceſſa ipſo iure authoritate huius l. Tu dicas quod non eſt neceſſe,quod hoc dicatur:qꝛ actiones ipſo iure non tranſierunt in militem directe.l.quis ergo.in fin.de pecu. Cum ergo apud cedentē remaneant,illas poterit exercere de iure cōmuni. ¶ Ultimo no.ex iſto tex.quod iſte cedens cogitur agere,vt patet ex tex.duꝫ dicit,experiri oportere,quod importat neceſ

2 ſitatē.⁊ ſic videꝛ , ✝ quod alteri cedere non poſſet,forte nec procuratorem conſtituere.⁊ hec eſt vna pena actoris,qui alienauit cauſa mutādi iudiciū in potentiorē:nō rōne officij.Aliā penaꝫ videbitis ſ.l.proxi.Alij legūt l.iſtā in alienatione facta ex parte rei,ſed non bene cogruit huic textus,ſed precedens lect.not. eſt,⁊ magis litere congruit.ideo tene eam.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Amittit ius ſuū.Quid i dubio,⁊c.vide Cyn.Bald.⁊ Sal.in l.qui ſtipendia.C.de procu.quod no.

LEX XIII.

a Si quis iudicij. a Qui partem rei ſue alienat cauſa euitādi iudicium diuiſorium,ipm iudiciū nō poterit intentare pro fructibus,vel pro re,nec ille,in quem facta ſit alienatio.h.d.Diuido l.iſtam in tres partes.Primo loqꝛ, quando alienans vult agere communi diuidundo pro fructib⁹ vel expenſis.Secundo,quādo vult agere pro re ipſa . Tertio, quādo vult agere ille,in queꝫ facta eſt alienatio.Secūda ibi,ſꝫ ⁊ ipſe.Tertia ibi,is vero,ꝗ emit. ¶ Et no.iſtā l.⁊ ſuperiorē, quia neſcio alibi. ¶ Op.⁊ videꝛ,quod l. vltima fuit ſuperflua, cum facta alienatione nō poſſit agi communi diuidundo. Sol. vt in gl.quod poteſt agi pro fructibus ⁊ expenſis. ¶ Secūdo oppo.quod ver.ſed ⁊ ipſe,ſit ſuperfluus.Sol.quidam dicūt,ꝙ reperit vt addat,⁊ h.d.gl.parua.Ueritas eſt quod alio caſu loquitur,videlicet,quādo volebat agere communi diuidun. pro re ipſa,quia forte dominium recuperauerat, quod ei interdicitur in penam,vt hic.Et ita ſentit gloſſ.precedēs in fi.quod not. ¶ Sed contra hoc oppon.ſ.l.proxi.vbi licet non poſſet agere ceſſionarius,agit cedens.Solutio:ſi ibi per neminem poſſet agi,reus lucraretur,⁊ actor nunquam ſuū conſequereꝛ:hic vero habet ſuum:qꝛ in poſſeſſione partis ſue pro indiuiſo,ſed in penā hoc ſibi negatur,ne poſſit petere diuiſionem:nec ipſe,ꝗ alienauit,nec ille,in quem facta eſt alienatio,vt ſ.proxi.reſpō.⁊ idē dicemus ar.huius l.in omnibus actionibus,que cōpetunt poſſeſſoribus.vt ſi facta eſt alienatio cauſa mutandi iudicium in cōfeſſoria,⁊ eſt in poſſeſſione ille,cui facta eſt alienatio,licet poſſet alias agere,vt l.ſi forte.§.ſciendū.ſi ſer.ven.⁊ l.vti frui. in fin.ſi

b vſuſfructus petaꝛ.tamen hoc caſu b agere non poterit. Secus ſi nō eſſet in poſſeſſione,vt ſ.l.proxi. ¶ Ultimo vides hic,ꝙ ex parte actoris eſt pena,ꝙ repellitur exceptione.Sed an habeat locum actio in factum ex hoc edicto ad intereſſe?Gloſ.dicit ꝙ ſic,per l.non ſolum.§.j.ſ.eod.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si quis iudicij.Singularis tex.quem intelligas,in quantum loquitur,ꝙ facta erat alienatio in potentiorem , non intelligas ratione officij,vt no.Bar.ſ.eo.l.pen.

b POMA. ¶ Tamē hoc caſu.Illud not.Jaco.§.eque.Inſtitu.de act.⁊ ſequitur Alex.in l.ſi prius.de ope.no.nun.ſ.

De receptis arbitris, & qui arbitrium recipiunt, vt ſententiam dicant.

Rubrica viii.

¶ Dictum eſt ſ.de edēdo,⁊ quia poſt editionem peruenitur ad pacta, ⁊ ad tranſactionem,⁊ ad aduocatos,⁊ ad ſimilia,⁊ in his petitur reſtitutio:de his omnibus dictū eſt Poſt pdicta dicēdū erat de iudicijs,ſed qꝛ partes quādoqꝫ cōcordāt i arbitros, ⁊ cōponunt antequā vadāt ad iudiciū, ideo antequā dicat de iudi.ſ de arbi.Querit gl.ꝗd ſit dictū de receptis?dic vt in glo.

LEX I.

a Compromiſſum. a Querit gl.in quibus conueniant,⁊ in quibus diſcōueniāt iudiciū,⁊ cōpromiſſum?Dic vt in gl.⁊ in c.cū dilectus.extra eo. Et i eo,ꝙ ſ,ꝙ a ſnia arbitri nō appellaꝛ,dic vt dixi in l. arbitro. ſ.qui ſat.cog.⁊ dicā ſ. proxi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Compromiſſum. Et aduerte,ꝙ quando in priuato cōfertur arbitriū iudicandi,intelligaꝛ arbitriū boni viri,ſeruato ordine iuris,vt no.Bar.i extrauag.ad reprimendū,i ver. videbitur,per iſtū text.cū hic no. Sed ſi cōferꝛ arbitriū i eū,qui al's habeat poteſtatē procedendi,puta poteſtati,vel alteri officiali, tunc intelligitur de libero arbitrio,ordine iuris non ſeruato: ⁊ poterit facere,ea que no.Bar.in l.filiuſfamilias.de do.quod no.ad limita.huius l.ſecundum Jo.de Jmo.in d.l.filiuſfa.⁊ limita ſing.hanc l.⁊ pdicta,vt dixi poſt Lud.in rub.de arbit.⁊ adde ꝙ ſentētia arbitri,nō eſt ꝓprie ſentētia,ſecūdū Bal.in l.j.C. ne lice.ter.ꝓuo, ¶ Adde ꝙ poſui in d.l.filiuſfami.poſt Alexan.

LEX II.

1 ☞ Statutum,ꝙ ſuper executione inſtrumentorum cōfeſſionatorum non poſſit peti compromiſſum,non habet locum,quādo petitur executio ſententie arbitri,ſecus ſi arbitratoris.

2 Arbitri ex ſententia quando oriatur actio ⁊ exceptio.

A ſententia arbitri quando ex ea oritur actio poteſt appellari.

Ex compromiſſo. ¶ Opp.de l.litigatores.§ interdū.ſ. eo.Sol.dicit gl.quod nō oritur exceptio rei iudic.ſed pacti ſic,vt ibi.Tene menti,⁊ intellige,vt not.in l.idē

1 Pomponius.§.j.ſ.eo.iſtud inducebā in ciuitate iſta ad q.✝ hic eſt ſtatutum,ꝙ ſuper executione inſtrumentorum confeſſionatorū nō poſſit peti cōpromiſſum,ſuper alijs ſic,petebatur executio laudi,vtrū poſſit peti cōpromiſſum?Breuiter,ſi quidem petatur executio inſtrumēti cōpromiſſi ſub pena in eo inſerta, tunc non eſt dubium,ꝙ eſt inſtrumētū confeſſionatū.Sic enim partes inuicē ſunt confeſſe,⁊ inuicem promiſerunt.Si vero petitur executio ſententie late per arbitrum,tunc illud nō eſt inſtrumentum confeſſionatum. Hoc apparet ex ſolutione hui⁹ l. ⁊ ex ſolutione dicti cōtrarij.Et hoc videtur procedere in ſentētia lata ab arbitro,ſed in ſententia lata ab arbitratore ſecus:vi-

a detur a quia ſemper agitur ex cōpromiſſo.Uidetur enim facta quedam trāſactio pro eo ꝙ talis arbitrator dixerit,vt plene dixi in l.ſocietatem.§.arbitrorum.ſ.pro ſo.Unde ſentētia lata in

2 ducitur ad declarationē primi inſtrumēti. ¶ ✝ Itē opp.de l.ne in arbitris.C.e.⁊ l.cū antea.Dicit glo.tu debes aduertere, aut

b in compromiſſo fuit appoſita pena, b ⁊ loquitur hic, qꝛ nō oriꝛ exceptio,nec etiam actio ex ſententia.l.j.C.eodem. Aut non fuit

appoſita pena, ꝛ hodie oritur actio, ꝛ exceptio in certis caſib⁹, ſcz, ſi eſt iuratū, ſi partes ſubſcripſerūt, ſi x. diebus tacuerūt, vt d. l. cū antea. Dices tu, cū igitur hodie in omni compromiſſo apponat̄ pena, ergo nunꝗ ſententia homologabit̄ taciturnitate x. dierū. Dicit gl. Iſtud eſt verum, qñ pena apponit̄ ſimpliciter: Secus ſi apponat̄ clauſula illa, rato manēte pacto, q2 tunc pena poterit peti, vel exceptio debiti obijci. Circa hoc vide quedam,
c que tangunt̄ per Inn. extra eo. c. per tuas. Ultimo ſcias, c † ꝙ
3 ego ſum in vna opi. vera cōtra omnes alios doc. noſtros, ꝙ in caſibus, in quibus oritur actio ex ſentētia arbitri, hodie poſſit ap
d pellari.[d] Ratio enim quare appellari nō poterat, eſt, quia erat nulla, ꝛ nō pducebat actionē, vel exceptionē, vt l. j. C. eo. Sed cū hodie pducat, ergo poterit appellari, licet cōtrariū no. s. l. pxi. C. eo. l. j. Ad rationē, quā facit gl. l. j. C. eo. reſpon. ibi dicit, ꝙ ex ſententia arbitri nō orit̄ actio ante x. dies, niſi ante homologet̄. l. cū antea. ꝛ l. ne in arbitris. Dices tu, ſi homologia, nō poterit appellari, q2 iam approbauit. Reſpon. ego poſſum approbare ſententiā tanꝗ ſic latā, non tanꝗ bene latā, vt habetis in ſimili in l. iij. §. falſus. j. rem ra hab. ꝛ no. in l. Pomponius ſcribit. s. de neg. geſt. Appellando igitur approbo ſententiā, ꝛ valet appellatio. Idem ſi ſententia valeret ex forma ſtatutorū predicta in arbitris, ſecus in arbitratoribus, in quibus habet locum aliud remedium, de quibus dicam in l. ſocietatem. §. arbitrorum. j. p ſocio.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Secus videtur. Facit quod no. Bar. in l. fi. de bon. poſſ. ſecundum tab.
b ALEX. ¶ Appoſita pena. No. quādo apponit̄ pena in cōpromiſſo, an tūc oriat̄ ex illa exceptio, vel actio aliqua, vide clarius in Spe. extra eo. qđ no. Bar. in l. ait pretor. in prin. de iud. ꝛ adde qđ no. Bar. in l. ſi duo. in prin. j. eo. ꝛ l. cum antea. C. eo. Bald. in l. poſt ſententiā. C. de ſen. ꝛ Imo. in l. nemo pōt. de lega. j. ꝛ late in c. per tuas. de arbi. adde, an qñ appoſita eſt pena in cōpromiſſo, ꝛ clauſula, rato manente pacto, arbiter fungat̄ duplici poteſtate, ꝛ an oriat̄ actio, Bal. cōſi. ccxxij. iij. vol. ꝛ an in petitiōe executionis laudi debeat offerri libellus, p eundē cōſil. cxxxix. ij. li.
c POMA. ¶ Ultimo ſcias. Uide aliquid p Dri. in trac. de arbi. Bal. conſi. cccxxviij. Alex. ꝛ Imo. in l. nemo poteſt, de lega. j.
d ALEX. ¶ Poſſit appellari. Adde Bar. in l. nemo pōt. de leg. j. ꝛ i l. j. C. de arbi. ꝛ vide etiā Bar. in l. arbitro. in fi. s. q ſatiſ. cog.

LEX I. I.

1 ☞ Minor carens curatore, compromittens obligatur ex compromiſſo, licet non in effectu.

a **LAbeo ait** [a] Eo caſu, quo iudicis ſna nō tenet, illo, ſi arbitri ſentētie nō pareretur, pena cū effectu nō petitur. h. d. ¶ Not. qđ dixi in ſummario, ꝛ eſt bona regula, ꝛ probat̄ l. aduerſus. j. eo. ¶ Oppo. ꝙ minor ipſo iure non tenetur in iudicio. C. ſi aduer. rem iud. l. cū ꝛ minores, ergo nec in arbitrio, vt s. e. l. i. Sol.
1 dicit gl. ꝙ aliud in arbitrio, aliud in iudicio. Tu dic, † ꝙ hic loquit̄ de minore, qui non habebat curatorē, qui obligat̄ ex cōpromiſſo, q2 cōpromiſſum eſt quidam contractus. l. ſi minorem. ꝛ l. ſi curatorem. C. de in integ. reſti. tamen non obligabitur in effectu, vt hic: licet alij aliter dicant.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Labeo ait. Uide Cre. ſing. lviij. ꝛ quando quis dicat̄ ſuſcepiſſe cōpromiſſum, vide Dria. in trac. de arb. q. vj. ꝛ ſeq.
1 ☞ Sententia arbitri non reducitur ad arbitrium boni viri, arbitratoris ſic.
3 Reductio ad arbitrium boni viri in ſententia arbitratoris nō datur, quando in ipſum eſt factum compromiſſum, vt in bonum virum.

a
* **§. Tamerſi.** [a] Ab initio nemo cogit̄ arbitrium ſuſcipere, ſed poſt ſuſceptū cogit̄ explicare.*
1 h. d. Quod no. qđ † facit, an executores vltimarū voluntatū poſſint cogi: gl. tangit in l. nulli. C. de epiſco. ꝛ cler. ꝛ in l. j. j. de lega. ij. ¶ Opp. de l. ſancimus. C. de aduo. diuer. iudi. Solu. Aliud in
2 iudice delegato, aliud in arbitro. ¶ † Itē opp. dicit̄ hic ꝙ arbiter eligit̄ vt bonus vir, ergo videt̄ poſſe reduci ad arbitriū boni viri, s l. ſocietatem. j. pro ſoc. ꝛ l. diem. §. ſtari. j. eo. Sol. Non dicit enim bonū virū ſimpliciter, nō habito reſpectu ad aliū. q. d. arbitrator eligit̄, vt bonus vir, hoc eſt, ꝙ recurret̄ ad eū tanquā ad bonū virum ſimpliciter, ꝛ dicat illud qđ diceret quilibet bonus vir, qđ ſi nō facit, merito recurritur ad arbitrium boni viri. Sed in arbitrio eligimus eū vt bonū virum precipue, hoc eſt vt ille ſit bon⁹ vir, cuius arbitrio pareat̄, ita ꝙ nō ali⁹: ꝛ ideo eius ſentētia nō reducit̄ ad arbitrium boni viri. l. diem. §. ſtari.
1 j. eod. qđ no. multū. ¶ † Sed nunc quero,[b] quid ſi in arbitrato-
b re apponeret̄ hoc verbum, eligentes eum vt bonum virum pcipue, nō habito reſpectu ad alium, an tūc impediatur reduci ad
c arbitrium boni viri: Et quod impediatur,[c] hoc videtur v... tex. ꝛ glo. hic.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Tamerſi. Limita in caſu ſingul. in l. j. j. vbi pupl... p Bal. arbitrator etiā nō cogitur. gl. ꝛ Bal. in l. ſi. C. de cō... hē emp. ¶ Arbiter nō pōt ab initio cogi, nec pars pōt cogi... promittere: ꝛ ſi cogat̄, ſentētia eſt ipſo iure nulla, ſecūdū Bal. l. ſi qx cōſenſu C. de epiſ aud. ꝛ vide ad hoc, quod no. Bal. ... ver. ad hoc. C. de ſen ex bre. reci. Quid ſi ſtatutū dicit, ꝙ ... gatur aſſumere arbitrium: Dic ꝙ intelligit, niſi ex cauſa ... let, ſecūdū Bal. no. in l. iiij. C. ſi pen. ap. ꝛ de hoc vide Can. ... Quintauallis. de iureiur. ꝛ ibi quod in arbitratore, ſi tamē cepit audire, cogit̄ finire. l. licet autē j. hoc ti. ꝛ ibi Bar. ꝛ d... l. j. j. de leg. ij. ¶ Adde an iudex poſſit cogere aliquem ad compromittendum. Pau. de Caſt. conſi. clxxxij.
* CLAVD. ¶ Explicare. Hodie autē poteſt indiſtincte legi, ... vult Inn. in c. Quintauallis. de iureiur. quem ſequitur Alex. in l. j. §. j. j. de lega. ij.
b POMA. ¶ Sed nunc quero. Uide Imol. conſil. v. ꝛ Ro. ſingul. 50. incip. an de laudo.
c ALEX. ¶ Impediatur. No. dictum, ꝛ caſum ſing. ꝙ non poſſit peti reductio ad arbitriū, ꝛ aliud cōſiliū ponit Bal. in l. cū antea. C. eo. de quo late p Mod. in l. j. §. ſi quis ante. j. a qui. ap. ... cet. ꝛ de eo qđ dicit Bar. vide eū in l. ſocietatē. §. arbitrorū. j. p ſoc. in verſi. q̄ro, que eſt ratio differentie. adde Fede. conſi. ...

§. Ait pretor. Hic Iuriſconſultus ponit parti... cti, qđ facit pretor i iſta materia. ... hoc, qđ gl. dicit, cogam, apparet qđ ſit per officiuz iudicis ... verba referuntur ad iudicem. De quo plene dixi in l. j. j. de ... di. ex lege. ꝛ probatur j. l. proxima.

a **§. Tractemus.** [a] Maior iudex cogit minorē, ... maiorē, vel parem. h. d. ¶ O... ꝛ videtur, ꝙ filiuſſ. nō poſſit eſſe iudex in cauſa patris. l. iuriſdictioni. s. de iuriſ. om. iudi. Sol. dic, vt in gl. ¶ Sed q... glo. nunquid delegatus a Papa poſſit cogere arbitros cognoſcētes de ſuſpitione: Dic vt in glo.

ADDITIO.

a ANDBARB. ¶ Tractemus. Et vide glo. hic, que eſt melior, quam ſit in iure, ſecundum Bald.

LEX VII.

PEdius. Alias, Parui. Poteſt compromitti in libertum, ꝛ etiam in infamem. h. d. ¶ Opp. de iud. l. cum pretor. Sol. non poteſt eſſe iudex, vt ibi, ſed arbiter ſic, ꝛ procurator, vt Inſti. ...
1 cep. §. ſi. ¶ † Sed q̄ro, quid in excommunicato.[a] Gl. dicit, ...
a non poteſt eſſe arbiter. Dic vt in gl. ꝛ per Specul. in titu. ... bit. §. differt. ¶ Sed quero, licet iſti non poſſint eſſe arbitri, ... poſſint eſſe arbitratores: videtur quod ſic. l. cum pater. §. ... ditatem. j. de leg. ij. ꝛ l. ex facto. §. ſi quis. el ij. j. ad Trebel.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ In excommunicato. Utrū excommunicatus p... eſſe arbiter, vel arbitrator, dicit Bal. in l. nemo. in fin. C. de ... ꝙ omnia beneficia iuris ciuilis ſunt interdicta excommunicatis. alleg. Ful. ibi in ver. ſed quero, non poſſunt, ꝛ c. vide B... in l. ſi quis arbitratu. de ver. obli. Adde an poſſit conficere inſtrumenta. Fede. conſi. lxxiij.
1 ☞ Seruus non poteſt eſſe arbiter, nec arbitrator.

§. In ſeruum. Si compromittatur in duos ... rū vnus non pōt eſſe arbiter, ... ſentētiā dicere non cogetur, nec ſententia valet, niſi eſſet ...
1 ctū inſolidū. h. d. ¶ † Not. quod ſeruus non poteſt eſſe arbiter, nec etiam arbitrator, vt j. de verborum ſignificatio. l. illa ...
2 ¶ Sed querit glo. quid de monacho: dicit glo. idem. ¶ † ... ergo monachum, ꝛ ſeruum equiparari. Idem dicit Inn. in ... olim. extra de cenſi. Et per hoc totam materiā de ſtipulatione ... no. ego reduco ad materiam monachoruz in l. quod ſeruus ... ſequen. j. de ſtipul. ſer. Circa hoc tamen an monachus poſſit eſſe arbiter, vide Cy. C. de epiſ. aud. l. ſi qui ex conſenſu. ... Specul. de arbit. §. ſi. ver. ſed quero diligenter. ꝛ verſ. ſequen...
3 ¶ Itē no. † quod vtile per inutile vitiatur.* De quo ...
* ne dixi l. certi condictio. §. quoniam. j. ſi cer. petat. ꝛ l. ſtlecc. ... illud. de fideiuſſ.

ADDITIO.

* CLAVD. ¶ Uitiatur. De iſto brocardo, an vtile per inutile vitiat̄ poſito i gl. hic, vide remiſſiue i l. j. §. ſed ſi mihi. j. de v. o...

LEX VIII.

SEd ſi ita. No. ex hac l. qđ compromiſſum poteſt fieri in plures inſolidum, ... valeat, quod alter ſolus facit. Aduertendum eſt ... men quod hoc caſu ſiquidem ceperunt ambo co...

ere,non poſſet alter ſententiare ſine altero,ſicut videmus i iu
dicibus ordinarijs,in quibꝰ ineſt hec clauſula tacite,vt alter ſo
lus poſſet,tamen ſi ambo ante ceperunt ſimul cognoſcere , alter
non poſſet ſolus.l.Pomponius ſcribit,ſi vn.ſ.de re iudi.

LEX NONA.

SEd ⁊ ſi in ſeruum. Conditio arbitri non inſpicitur tempore compromiſſi.h.d.
☞Compromitti in iudicem ordinarium poteſt vt in arbitratorem.

§.Siquis iudex. ᵃIn iudicem ordinariū illius cauſe,non pōt cōpromitti,etiā eo iubente.h.d.¶ Op.gl.ad iſtū §.de cōſuetudine,qꝛ videmus contrarium ſeruari. Dicit gl ꝙ quidā dicūt,ꝙ hec lex corrigit per cōſuetudinē.Ueritas eſt,†ꝙ nō pōt compromitti i eū,
b vt in arbitrū,ſed vt in arbitratorem ſic,vt in aut.ſi vero cōrige
6 rit.C.de iudi ⁊ in corpore vnde ſumitur.Secꝰ de iureᵇcano.vt
extra eo.c.cum tempore.⁊ c.innotuit. Ja.de Arc.dicebat,quod
neceſſiā vt arbitrator poteſt aſſumi. Sed hec glo.cōmuniter approbatur.De quo dic vt not.per Cy.in l.ſi qui ex conſenſu.circa princip.C.de epiſcop.audien.

ADDITIONES.

a AND.BARB.¶ Siquis iudex. No.iſtum §. valde ſing ſecundū Ange.in l.ij.§ ꝯuenire.infra de iudi.¶ POMA.Uide Oria.
in tra.de arb.⁊ Fely.c.literas. de preſum.vide ad q. alleg.hunc
tex.Feli.i c.nonne.de pſūm.vſ.ſecūda regu.⁊ Roma.coſi.cclxiij.
b ALEX.¶ Secus de iure.Adde l.j.§.⁊ poſt operis.de ope.no.
nun.cum ibi no.⁊ ibi dixi.

LEX XIIII.

SI de meis. ᵃLicet de cōtrouerſiis vnius partis ſit compromiſſum, arbiter non cogitur ſententiam dicere,ſi ab vna tātū parte pena promiſſa eſt,etiam ſi actor fuerit ſtipulatꝰ. h.d.¶ Circa ſi.l.noſtre queritur:quid ſi arbiter dixerit ſententiā,
an valeat? Mar.dicebat quod non,per iſtum ver. Sed iſtud verum eſſe non puto. Jo.dicebat quod valebat,ſed non quod arbiter cogatur dicere ſentētiam Azo tenebat opi. Mar. Tu dic
ꝙ opi.Jo.eſt vera ſecundum illa tempora.l.cum antea.in princ.
C.eod.hodie ſecus.l.cum antea.§.altera.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si de meis.Et facit iſte tex.ad q.ꝙ ſi duo ꝯpromittāt
i aliquē,⁊ vnus ꝓmittat mille nomine pene,alter vero cētum.
Rā rōne iſtius inequalitatis non vitiatur ſtipulatio,ſꝫ reducitur ad equalitatē:nō dubitat an reducet pena maioris, an minoris? Dic ꝙ minoris:dictū eſt no.Spe.in ti.de arb.§.ſequitur.
ver.ſed qui hoc.Item ꝑ iſtum tex.decidit Bal.q.in c.j.in ꝑnci.
qualiter dominus ꝓprietate priuetur:ꝙ ſi emphyteuta ꝓmiſit
domino nomine cenſus,duos denarios in anno ſub pena centū
librarum,demum dominus venit cōtra pacta, vtrum teneatur
ad ſolutionem pene? Et per iſtum tex.decidit ꝙ nō,quia ex vna
parte tantum eſt penale. In contrarium tamē adducebatur d.
c.j.etiam l.j.C.de iud.ᵃvi.tol.reſponde vt ibi per eū.⁊ vide Bal.
qui non decidit hoc,ꝑ iſtuꝫ tex.ſed per l.ſed ⁊ interpellatur.§.
ſi ab altera.ſ.e.Sed facit etiam iſte tex. Sed vtrū adiectio iſtiꝰ
pene valeat? dicit quod ſic.⁊ dixi poſt gl.⁊ Bar.in l ij.C.de iur.
emph.¶ Adde quod voluit Pe.de anch.conſi.j.

1 ☞Arbiter vt quis dicatur,duo requiruntur.
3 Compromiſſum ſi factum eſt vt aliquis examinet negotiū vſque ad ſententiam,⁊ alius ſententiet,neuter erit arbiter.
4 Arbitrator pōt auferre d iure vnius,⁊ dare alteri,ſcꝫ,modice.
Compromiſſo clauſula apponenda quod poſſit auferre de iure vnius,⁊ dare alteri in parua,⁊ magna quantitate.
5 Arbiter,⁊ amicabilis compoſitor differunt.
6 Arbiter vt procuret partes componere,cautela, iudicis non eſt partes componere.

§.Recepiſſe. Arbiter eſt,q inter ptes iudicis aſſumit officium,non qui amicabiliter cō
1 ponit.h.d.†Uides ergo,ꝙ ad hoc vt aliquis dicat arbiter, videntur requiri duo , ſcꝫ,ꝙ aſſumat offm̄ iudi. in ꝓcedendo,⁊ ēt
2 in ſententiando,vt hic.ibi,ſuſcepit.ibi,finemque.† Sed quid de
eo,qui habet poteſtatē cognoſcendi de facto,⁊ ſententiādi de
iure,vt ſit tota die,erit ne arbiter,vel arbitrator? Tex.iſte vꝫ
velle,quod ſit arbiter. Dicā in l.ſocietatē.§.arbitrorū. infra ꝓ
3 ſocio.verſiculo,quare quid ſi eſt dictum. Itē † quid econuerſo.
Eſt compromiſſuꝫ in aliquos tali modo,videlicet,talis debeat
examinare tale negotiū vſque ad ſententiā,alius debeat ſentē
tiare,quid erit? Uidetur,quod neuter iſtorū ſit arbiter. Nā i
neutro concurrunt iſta duo,que dicuntur in arbitro,d cā in d.
4 §.arbitrorū.¶ Ultimo no.ver.ꝙ ſi inquit,ᵃ qui ꝓtractat d na
tura ſeu†officio arbitratoris.⁊ dicit quod poteſt auferre de iure vnius,⁊ dare alteri,quod eſt verum ſecundum gl.hic,⁊ ſ.eo.l.
ſed ⁊ ſi i ſeruum.§.ſi quis iudex. Judex autem,quod auferat de
iure vnius , ⁊ det alteri, intelligitur modice, alias reduceretur
ad arbitrium boni viri d.§.arbitrorum,⁊ ideo quidam faciunt
apponi in cōpromiſſo ſeu arbitramento,quod poſſit auferre de
iure vnius,⁊ dare alteri modice, vel immodice, hoc eſt i parua,
5 vel magna quātitate,vt dixi in d.§.arbitrorum. Itē†ex iſta gl.
poteſt colligi differētia inter arbitrū, ⁊ amicabilem compoſitorē. Nā arbiter eſt,qui videt an ſit aliquid alter alteri daturus.
Amicabilis compoſitor eſt,qui interuenit, ⁊ eos ad concordiā
reducit abſque ſua ſentētia.Et hic eſt qd ſequit in gl.in verbo,re
b cepiſſe,ibi,vel poteſt,⁊c.Et ideo tu,qui erisᵇarbiter † ſemper
6 procura,ſi potes,eos cōponere,⁊ raro te reducas ad ſentētiā.
Sed quādo eris iudex,nunquam te reducas ad compoſitionē,
quia ad iudicem non ſpectat.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Quod ſi inquit. Add Bal.i l.j.⁊ i l.⁊ i maioribꝰ.C.
de appel.⁊ qd no.Bal.i l.ſi.i j.op.de ꝯtrah.emp.¶ Adde Bal.
cōſi.ccclxxj.Alex.cōſi.xlvij.j.lib.⁊ quid per illa vba,alte ⁊ baſſe.Pau.de Caſt.conſi.lxxiij.
b AND.BARB.¶ Et ideo tu q eris.Add qd notaui ſ.de vſuf.
in l.equiſſimum. Uide Barba. conſil.xlij.vol. vbi ponit multa
ſpecialia.Adde alium caſum,in quo iudex poteſt reducere partes ad concordiam,per Ant.in c.i.in ſi.de loca.

1 ☞ Arbiter die feriata ſententiare non poteſt, arbitrator ſic,
etiam in honorem Dei.
2 Arbiter quando cogatur ſententiam proferre.
3 Compromiſſi inſtantia perit triennio.

§.Ex compromiſſo. Hic Juriſcō.incipit exponere illa verba ſubaudita per gl.i l.iij.§.tametſi.in verbo,receperit.ſ. eo. que dicūt,
1 ſententiā ferre cogam,⁊ hoc intēdit,† Arbiter non poteſt cogi
ſententiare die feriata,niſi ex cauſa,etiam non cogetur,ſi ſibi de
cauſa nō liquet.h.d.cū duab ll.ſeq.¶ Opp.de l.ſi feriatis.ſ.de
ferijs.Sol.hic loquitur de ferijs ob neceſſitatem hominum,nō
de ferijs ob honorem Dei inductis.Et hoc itellige de arbitro.
a In arbitratore veroᵃvidetur ꝙ poſſit ſentētiare die Dominica,qꝛ eſt quedam tranſactio,vt l.dies.C.de fer.¶ Secūdo opp.
de l. arbiter.⁊ l.ſi cū dies.j.reſpō.ſ.eod. Solu.vt iſta materia li
2 queat Dic breuit†tria verba. Quandoque de cauſa liquet,⁊ tūc
arbiter cogitur ſentētiā dicere,vt in iſto §.ex compromiſſo, niſi
excuſet aliqua iuſta cauſa.l.licet.⁊ ſeq.ſ eo.Aut arbit iurat ſibi
de cauſa non liquere,⁊ tūc aut hoc contingit propter defectum
partiū,aut propter defectum arbitri. Primo caſu ſi quidē fuit
ſine iniuria arbitri,nihilominus coget dicere ſententiam.ſ.eo.l.
item ſi vnꝰ.§.j. ⁊ hoc eſt verū, niſi dies compromiſſi ſit exitura.
Si vero dies cōpromiſſi exierit,tunc cū hoc ꝓpter defectū partium cōtingit,non cogetur arbiter ſentētiā dicere.ſ.l.proxi. ⁊ l.
ſeq.Et vide no.i l.ſi cum dies.ſ.eo.Si vero hoc cōtigerit ꝓpter
defectū arbitri,tunc ſi quidē dies poteſt prorogari,prorogetur,
vt in hoc §.Si vero nō poteſt prorogari,debet pati iterum i ſe
compromitti.l.arbiter.in ſi.⁊ l.ſi cum dies,in prin.ſ.eo ſecūdum
vnam lec. Idem ſi iam dies compromiſſi exierit ſui culpa,vt ibi
b patet.Sed contra predicta oppo.ᵇꝙ non poſſit arbitro non liquere de cauſa,qꝛ aut actor probauit,⁊ debet vincere. Aut nō
ꝓbauit,⁊ debet reus abſolui.l.qui accuſare.C.de eden.Gl.dicit
hic no fateor quando cōpromiſſum habet diem.ipſa dies cōpromiſſi habetur pro peremptorio termino aſſignato partibus ad
probandū. Unde ſi quidem probauit actor,reus cōdēnabitur,
alias non,ſed poteſt eſſe,ꝙ arbiter non examinauit dicta teſtiū,
* neque vidit inſtrumentum,⁊ ſic non eſt liquidum,an debeat,* vel
non.vide iſtam gl.quam totam intellige, quādo compromiſſum
habet diem. Si vero compromiſſum nō habet diem,tūc nō dicitur
pars nō probaſſe,niſi ſit ſibi ſtatutus terminus ad probādum.
Debet enim terminus ſtatui. De quo plene dixi in l.admonēdi.
ſ.de iureiur.vbi gl.facit ſimiles opp. Dicitur in l.ſed ſi compro
3 miſſum,quod arbiter cogitur omnino ſententiam dicere. † Que
c ro vtrum etiam poſt triennium,ᶜ hoc eſt, vtrum inſtantia compromiſſi pereat triennio,ſicut inſtātia iudicij? Quidam dicūt,
quod etiam vltra triēnium. Fran. Accur.intelligebat illam gl,
ꝙ lis non fuit inchoata corā arbitro,ſed corā iudice ordinario,
poſtea deuentū eſt ad arbitrum l.properandū. §.ſin autē vtraque.verſi.ſin autem i medio.C.de iud.⁊ ibi not.per Cy.in vlti.q.
gl.ſ.eo.l.item ſi vnus.§.j.videtur tenere, quod dies cōpromiſſi
pereat triennio. De hoc etiam in Spec. eo.tit.§.differt.ver.itē
d vt intra triennium.ᵈ

ADDITIONES.

a ALEX.¶ In arbitratore vero. Adde i Spe.i ti.de ar.§.j.i ſi.⁊ add
de Bar.ſ.eo.l.ſi feriatis,⁊ Bal.i l.j.ad ſi.C.eo.⁊ i d.l.dies.C.de

fer. poſt Jaco. Butr. ⁊ no. Bal. in l. ſi vt pponis. C. quomodo ⁊ quãdo iudex. ⁊ in l. ſi. in ij. q. C. de contrahẽ. emp. ⁊ in l. j. ſ. de fer. ⁊ per Jmo. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. j. ad Trebel.

b ALEX. ¶ Opp. Vide que dixi poſt Bar. in l. ſi quis arbitratu. j. de ver. oblig. ⁊ hic adde no. per gl. ⁊ doc. poſt Bar. in l. Põponius. de re iudi. Adde ꝙ repetit Bal. ĩ c. j. qui. mod. feu. amit. in quadã addi. magna, vbi queſiuit, cõpromiſſum eſt factũ in arbitrum, ſtatuto termino duorum menſiũ ad decidẽdũ, cum poteſtate prorogandi tempus compromiſſi ſemel, bis, ter, ⁊ pluries: ⁊ ibi dicit, ꝙ quoties cõpromiſſum eſt cum temporis prefinitione, in prorogatione concluditur etiã terminus ad probãdum. Alleg. Bar. ita tenere hic. adde Bal. in aut. ei qui. C. de tẽpo. ap. hoc non obſtante dicit, ꝙ certum terminum deberent dare, nec videntur partes conſenſum ad hoc accommodaſſe: qḋ eſſet iuri cõtrarium. c. vltra tertiam. de teſti. Dic tamen, vt ibi p Bal. ⁊ conſidera no. per Bar. in l. iij. in prin. de dam. infec. ⁊ in l. ⁊ ſi qua. j. eo. vide ad hoc per Lud. in rub. de arbit. ⁊ Bald. in l. i. C. vt in poſ. leg. ¶ Adde late Bald. conſi. cccxcix. cum ſeq. ⁊ iij. lib. conſi. cccclxi.

b POMA. ¶ Oppo. Vide Lanf. in tract. de arbi. Fely. in c. eccleſia ſancte Marie. de conſti.

✱ CLAVD. ¶ Debeat. Contrarium tenet Bal. in c. cauſam. de offi. delega.

c ALEX. ¶ Poſt triennium. Vtrum poſt triẽnium duret inſtãtia cõpromiſſi: adde quod no. Bar. in l. ſi qs arbitratu. j. de vb. obli. ⁊ Bal. ⁊ Jaſ. in l. multa. j. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ Bald. tenet ꝙ ſic, in l. ij. C. de diuer. reſcri. ⁊ dixi poſt Jm. ĩ d. l. ſi qs arbitratu.

d ALEX. Spe. eo. tit. §. differt. ver. item intra triennium, ⁊c. Jo. And. ibi tenet, ꝙ non perdit triennio. ¶ Adde an inſtãtia compromiſſi duret triennio, Ro. conſi. clxxiiij. ⁊ ibi an eius pendentia impediat curſum. Et vide Pau. de Caſt. in l. propetandũ. §. illo proculdubio. C. de iudi.

LEX XIX.

ITem ſi vnus.

§. Si multo poſt.

Querit gl. quomodo intelligat iſtud multo poſt? Quidam dicunt arbitrio iudicis. Alij dicũt ꝙ poſt triennium, ſicut inſtantia iudicij. Si teneas illam opi. ꝙ arbitrio iudi. ⁊c. putarem equum, ꝙ iudex debet arbitrari de

a triennio, ſicut in iudicio. [a] Jtem no. vnam diſtinctionem, quam gl. hic ponit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ In iudicio. Vide Abb. c. cum dilectus. in fin. de arbi. ⁊ conſi. xxxiij. iiij. dub. ſ. volum.

1 ☞ Arbitrorum maior pars quando poterit ſententiare alijs requiſitis abſentibus, ⁊ quid in alijs preſentibus, ⁊ tacentibus.

a

§. Jtem ſi plures.

[a] Nõ poteſt vnus arbiter ſine alio ſentẽtiã ferre. h. d.

1 ¶ Ante omnia † quero, quid ſi maior pars eſt preſens, facit requiri tertiũ, ille nõ vult venire, an poterunt preſentes ſententiare? Certe de iure noſtro nõ. Caſus eſt hic. De iure canoni. ſecus, vt extra eo. c. fin. li. vj. Et hoc eſt verũ in arbitris, qui alias

b ſumunt a partibus. In illis vero qui aſſumunt [b] de neceſſitate iuris, ſecus eſſet. C. de iudi. l. cũ ſpecialis. ⁊ ſcripſi ĩ l. duo ex tribus. j. de re iudic. Et ex hoc dico, ꝙ ſi arbitri eliguntur ex neceſſitate iuris, poterit ſentẽtiare maior pars, altera requiſita ⁊ ab

2 ſente. ¶ † Quero, poſito ꝙ omnes ſunt preſentes, maior pars vult ferre ſententiã, alia tacet, ⁊ nihil dicit, an maior pars poterit ſententiare altera tacente? Gl. dicit, ꝙ ſic, vt j. eo. l. ſi in tres. ⁊ ibi videbitis. Secus in pluribus iudicibus delegatis, qr omnes debent loqui, vt j. l. proxim. ⁊ C. quando prouoc. non eſt neceſſ. l. cum magiſtratus, cum ſimilibus.

ADDITIONES.

a AND. BARBA. ¶ Jtẽ plures. Secus de iure canonico, in c. ſi. de arbi. in vj. Et vide qḋ no. in l. duo ex tribus. j. de re iudic. Et vide Bar. in conſi. Catharina accuſauit, ⁊ in cõſi. ſeq. quod fuit Cy. vbi loquitur, quãdo teſtes ſibi cõtradicũt. ¶ POMA. Vide Oria in trac. de arbi. q. xiij. ⁊ q. xv. Alb. conſi. lxiiij. in pri. in j. vol. Jmo. conſi. cxxx. ⁊ ſeq.

b ALEX. ¶ Qui aſſumunt. Facit qḋ dixi j. e. l. §. ſi. cum ſeq. ⁊ vide Jmo. in c. vno delegatorum, de offi. dele. vbi ſecus in pluribus iudicibus delegatis. per doct. ⁊ Bar. in l. Põponius. j. de re iudi. ꝙ no. per doc. in d. c. ſi. extra eo. in vj. p Jo. An. in addi. Spe. in tit. de arbi. §. ſi. in addi. inci. quid ſi taceat, ⁊c. ¶ Adde an duo laudare poſſint, tertio abſente? Bal. cõſi. xxix. ij. li. Et qd ſi tertius nõ poteſt eſſe arbiter, an alij duo poſſint arbitrari? per eũdẽ cõſi. ccccxlix. ⁊ qd ſi ſunt cõcordes in ſumma, ⁊ diſcordes in ſolutiõe, ⁊ per eũd. cõſi. xviij. i. ij. lib. ⁊ quid ſi diſcordẽt in ſumma tantum, per Pau. de Caſtr. cõſil. xxiij. ⁊ quid ſi ex forma ſtatuti debet eligi tertius, ⁊ partes eligunt quartum ⁊ quintum, vol[…] tarie, non compulſi, vt ſtatutum requirit, an tale laudum po[…] rit exequi vigore illius ſtatuti, eo qr ſit omiſſa forma: vide [...] de Anch. conſi. clviij.

1 ☞ Compromiſſum factum in aliquem vt ferat ſententiam de [con]ſilio alterius quando valeat.

§. Jdem Pomponius.

Si arbiter li[be]ram poteſta[tem] ſentẽtiandi nõ habet cõpromiſſum nõ valet: ⁊ ſi de pluribꝰ [no]minatis alter eligitur, ille ſentẽtiã cogit dicere. h. d. ¶ O[pp.] de iſto verſi. ſed ſi ita. ad precedentem. Sol. dicit gl. qḋ hic [...] ſed ſi ita. fuerunt electi vt arbitri, ⁊ ſic ille, qui fuit electus, [...] rat libere ſententiare. in precedenti §. fuit ſecus. ⁊ ſic hic m[...] caſum omnino. Oldr. in quadam ſua diſpu. intelligebat iſt[...] aliter quam in iſto ver. ſed ſi ita. non mutat caſum, ſed ponit eũdem caſum, ſed differentia eſt, qr in princi. dixit, quod Sei[us] ferat ſententiã prout Titio diſceptatori placeret: ⁊ ſic poſu[it] in eius liberam voluntatem, hic vero dixit arbitratu Titij: ⁊ ſic elegit eum in bonum virum, merito valet. Et ſic vides, ꝙ ipſe colligit differẽtiam ex eo, quod ſ. dixit, placet. ⁊ hic dixit ar-

1 bitratu. Et ex hoc concludit ipſe † ꝙ cõpromiſſum, ꝙ quotidie fit, Compromittimus in Seium, dum tamen ferat ſententiã de conſilio alicuius Juriſperiti, ꝙ tale arbitrium valet. Breuiter pdicta quantũ ad intellectum huius §. non ſunt vera, qr verbum, placet, importat arbitrium boni viri, ⁊ non liberam voluntatem, ſicut verbum, arbitratu, vt l. Thais. §. ſorore. j. de fid. cõ. libe. Tamen quantũ in queſtiõe de eo, qui cõpromittit in aliquem, ꝙ ferat ſententiam de conſilio ſapiẽtis, dico ꝙ illam queſtionem tangit gl. in l. illa inſtitutio. j. de hered. inſti. Spe. etiam tangit eam in tit. de arbitris. §. ſequitur, ver. ſed quid dicatur in cõpromiſſo. Ego examinaui plene in l. j. §. ſi plures. j. de [...] Et inter alia dico, ꝙ ſi quidem dicat. ꝙ arbiter debeat ſententiare de cõſilio talis, qḋ valet cõpromiſſum: ideo qr habito [conſi]lio, nõ tenet illud ſequi. l. Titiũ, ⁊ Meuium. de admi. tut. [...] manet libera facultas arbitro ferendi ſententiã, ⁊ ſic ceſſat [...] tio huius §. Si vero dicatur, ꝙ arbiter debeat ſentẽtiare ill[ud] ꝙ ille cõſuluerit, vel de cõſilio, ⁊ cõſenſu, tũc nõ valeret, qr non habet facultatem liberam ferendi ſententiã, vt hic. Et hoc quan-

2 tum ad q. iſtã. Quantum autem † ad intellectum noſtri §. teneo lec. gl. tamẽ eam declaro, vt aliquid notabile hic percipias. [In] prin. huius §. fuit cõpromiſſum in Seium, vt ipſe debeat ſententiare ſecundũ ꝙ Titio placet: hoc nõ valet. In ver. ſʒ ſi ita fu[it] compromiſſum arbitriũ in Seium. ſed fuit actũ, quod ſent[entia] feratur arbitratu Titij, vel Seij: ⁊ ſic in cognoſcẽdo fuit a[ſſum]ptus vnus ſolus in pronuntiando fuit alternatiue aſſum[ptus] Titius, vel Seius: certe ille coget ſniam dicere, in quẽ p[...] partes conſenſerint. Et ſic iſte ver. ſed ſi ita. proſequit ei[...] materiã, quã §. pcedẽs. Sʒ ad iſtã lect. opp. Nã ſi ex poſt [...] eligatur Titius, videtur ꝙ valet compromiſſum, qr nõ a[ſſumi]tur ad cognoſcendũ, ſed ad arbitrãdum tantum, cum iſta [...] requirant. l. idem Pomponius, ſi de meis. §. recepiſſe. ſ. eo[...] ſpon. factis aſſumitur ad cognoſcẽdũ, cũ debeat examinar[e ...]

a facta corã Seio. Differt [a] ergo iſte §. a pcedenti, qr Sei[us] ſ. debebat pronuntiare illud, quod alius volebat, hic ille a[...] ſcilicet, Titius, aſſumebatur ad ſententiaʒ ex prioribus a[...]

ADDITIO.

a POMA. ¶ Differt. Vide Lanfran. in tract. d arbitris, qu[...] j. alias, ſecunda.

a

§. Si in duos.

[a] Si duobus dat poteſtas eli[gendi] tertiũ, ſi nõ cõſenſerit, compromiſſum non valet. h. d. Vel ſic, Si duobus arbitris poteſtas [eligẽ]di tertiũ incertũ tribuatur, nõ valet compromiſſum: ſe[cus ſi] certum. h. d. ¶ Oppo. de §. idem Pomponius. ſ. ea. l. So[l.] per aſſumptionem tertij non amittunt arbitri poteſtate[m pro]nuntiandi: ibi ſecus. De hoc videbitis j. proximo §.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si in duos. Rationem huius §. vide per Bal. [...] C. de execu. rei iudicate. ⁊ hoc no. qḋ nõ põt dari arbitris po[te]ſtas eligẽdi tertiũ incertum. Sed vtrum poſſit dari arbitratoribꝰ talis poteſtas? Bal in l. j. C. d his, que pe. no. [...] dicit, ꝙ ſic. Allegat ſing. Joan. Monach. in rub. de arbit. in [vj.] Sed de hoc eſt caſus in c. cuʒ a nobis, ſecundum vnam lectur[am] gl. ſi. extra eo. tit.

1 ☞ Judex eligit arbitros, ⁊ arbitri coguntur eligere ter[tium].

2 Tertius aſſumptus ab arbitris, nõ eſt arbiter, ſed electꝰ a p[ar]tibus ſic.

3 Pronuntiandi modus quando tertius eſt electus.

§. Principaliter.

Si in duos cõpromittat[ur ſim]pliciter, valet cõpromiſſ[um ...]

ſi diſſenſerint, coguntur eligere tertiũ, cuius authoritati pa-
rebitur.h.d. ¶ Opp.de §.ſ.proximo. vbi non valet compromiſ-
ſum factum in duos. glo.ponit hic tres ſolutio.ꝛ approbat vl-
timam, ſ. quod ibi non valet, ſi diſſentiãt in eligẽdo tertium,ª a-
lias ſecus. Iſta ſolutio videtur eſſe cõtra caſum in capitulo, in
notuit. extra eod. Et ideo tene ſecundam lecturam, ſeu ſolutio
nem hic poſitam. Aſſignat ratione: hic fuit compromiſſum ſim
pliciter, ꝛ per iudicem: ꝛ cogentur eligere tertiũ: ꝛ ſic cogentur
in vnum concordare, ſʒ in precedenti §. fuit data facultas eligẽ-
di, ꝛ ſic in totum receſſerunt ab arbitrio pretoris. †Circa elec-
tionem iſtius tertij, eſt aduertendum, ꝙ non coguntur partes
eligere tertium, ſed arbitri coguntur eligere tertium, vt hic in
textu. ꝛ debet pretor cogere arbitros. ¶ Vidiſtis de electione
tertij. Quero, †vtrum ᵇtertius iſte electusᶜ ſit arbiter? Certe
videtur ꝙ non: nam non eſt receptus a partibus, ꝛ ſic nõ cadit
in eum nomen arbitri. Et ita videtur tenere Speculator in tit.
de arbitris. §. ſi. verſic. ſed nũquid iſte tertius. Vnde eſt magis
quidam conſultor quã arbiter. habet tñ vim arbitri quoad que-
dam, vt dicetur incontinenti. Sed ſi aſſumeretur a partibus,
tunc eſſet arbiter, quia ab eis recipitur. ¶ Secundo† quero de
3 modo pronũciandi: breuiter modus rectus, ꝛ indubitatus eſ-
ſet iſte, ꝙ ille tertius exprimat voluntatem ſuam, ꝛ illi arbitri
cogantur ferre ſententiam ſecundum eius voluntatem, ꝛ conſi-
lium. Et hoc eſt quod vult iſte textus qui dicit, cuius authori-
tati pareatur: qꝛ arbitri debent parere authoritati illius in iu-
dicando. Dicit tñ glo. hic in verbo, authoritati, ꝙ iſte verſi. in-
telligatur alio modo: quod ſi arbitri omnino diſcordant, ille
tertius iudicabit, ꝛ partes tenentur ſtare conſilio illius tertij.
Et ſic eſt duplex lectura, vna, cuius authoritati pareatur a par-
tibus: alia, ꝙ iſte tertius iudicet. Precedẽs eſt magis tuta. vi-
4 de glo. ſuper verbo, authoritati. ¶ †Queritur, vtrum iſte ter-
tius cogaturᵈ cõſulere, ſeu acceptare, ꝛ iudicare? Dic vt in gl.
Et circa predicta vide, quod no. per Inno. extra eo. c. innotuit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Eligendo tertium. Sed vtrũ aſſumendo tertiũ, dica-
tur cõpromiſſum nouũ? vide not. Dyn. ꝛ Bart. in l. ſi dominiũ.
ſ. de furtis. Et ad iſtũ §. vide quod dixi poſt Bar. in §. arbitro-
rum. ꝛ an iſte §. habeat locũ in arbitratore, vt iſti diſcordantes
eligant tertiũ? Bal. not. in l. hac edictali. §. his illud. C. de ſecũd.
nupt. ꝛ ibi, quid ſi ſunt arbitri, ꝛ arbitratores? Et de hac mate-
ria vide in d. c. innotuit, ꝛ quod ibi ſcripſi poſt Imol. Item an
iſte tertius habeat locum in arbitratoribꝰ varie ſentẽtiantibꝰ?
dixi poſt Imolam in l. inter pares. ſ. de re iudic.
b POMA. ¶ Quero vtrum. Vide Lanfrancum ſ. de arbi. queſt.
ſecunda, ꝛ conſi. lxxxvj.
c ALEX. ¶ Iſte electus. Vtrum tertius aſſumptus a pretore,
vel a partibus, ſit arbiter, vel cõſultor, vide per Bar. in l. ſi do-
miniũ. ſ. de furtis. Et adde quod Bal. in conſi. factũ ſic propo-
nitur conſulendũ: ideo, ꝛc. dt. ꝙ ſi eſt data poteſtas duobus ar-
bitris procedendi, ꝛ terminãdi, ꝛ illi duo diſcordant, qui de vo-
luntate partium eligant tertium, ꝛ illi datur arbitriũ terminã-
di vt ſibi videtur, demũ primi duo arbitri veniunt ad concor-
diam, ꝛ laudant abſque tertio, ꝛ nõ requiſito, imo ipſo cõtradi-
cente, dicit Bald. laudum valere, qꝛ per electionẽ dicti tertij nõ
ſunt reuocati arbitri primi a ſua poteſtate. ſed prouiſum ſoluʒ
in caſu diſcordie. Allegat glo. ſupra eadẽ l. §. ſi in duos. Ergo
cum oẽs tres ſunt arbitri, duorũ ſententia valet, ꝛ preualet. in-
fra eodem. l. ſicuti. Nec obſtat ꝙ partes ꝛ arbitri promiſerunt
ſtare ſententie illius: qꝛ iſta promiſſio debet ſtare ſm iuris di-
ſpoſitionem, niſi primi ſint concordes: vide in d. l. ſi dominium.
¶ Adde an electus tertius a pretore, vel partibꝰ ſit arbiter,
vel arbitrator? Bal. conſi. lxxiiij. lib. iij. Et an cogantur alij fer-
re ſententiam, ſecundum conſilium iſtius tertij, vide Angelum
conſilio clij. Et an valeat compromiſſum factum in duos cũ po-
teſtate eligendi tertium, vide Bal. conſi. cccxxix. lib. ij. Et an ter-
tius electus habeat eãdem poteſtatem quã alij duo, vide Bal.
conſi. x. lib. v. Et de eo quod dicitur in apoſtillis, vide Bal. con-
ſilio ccccxcj. In Chriſti nomine, proponitur quod per diſcor-
diam.
d ALEX. ¶ Iſte tertius cogatur. Hic ergo habetur ꝙ tertiꝰ e-
lectus a partib. vna cũ alijs debet pronuntiare. Sʒ quid ſi a le-
ge vel ſtatuto datur tertius arbiter, vt ſi dicit ſtatutum, ꝙ vbi
duo primi arbitri ſint diſcordes, poſſit tertius eſſe, vel debeat
tertius pſens eſſe? iſto caſu dicas, ꝙ iſte ſolus tertius poterit
ferre ſententiã. Habemus hic ſingularem differentiaʒ ex notat.
in l. iubemꝰ. C. de appellatio. ꝛ ibi hoc ponit Bald. qd nota. Et
facit quod not. Bar. in l. item ſi vnus. §. item ſi plures. ſ. eo. Et
vide textum in l. in offerendis. C. de appellationibus.

LEX XX.

1 ☞ Arbitri duo tertio abſente, quando poterunt iudicare.

SI in tres. Alias eſt §. l. precedentis, q incipit, Celſus quoq. Duo poſ-
ſunt iudicare contradicente tertio, vel tacente, ſecus
eo abſente. Idem in duobus iudicibꝰ, contradicente
tertio, dum tñ oẽs iudicent. h.d. De hoc tetigi ſ. eo. l. proxima.
1 §. ſi in duos. ¶ †Not. qd Inno. dt in c. Ray. extra de teſtamẽ-
tis. ꝙ ſi arbitri fuerunt ſimul in allegationibus ꝛ collationibꝰ,
ꝛ vnuſquiſq dixerit allegationes ſuas, ꝛ vnus non poterit tra-
here alios ad ſuam ſententiam, quod poſtea duo poterũt pro-
nuntiare abſente tertio. Cuius contrariũ dico, in l. duo ex tri-
a bus. ſ. de re iud. ¶ Vltimo no. ꝙ in hoc eſt differẽtiaª inter ius
noſtrum ꝛ ius canonicum, vt in c. ſi. extra eo. titu. lib. vj.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Eſt differẽtia. Vide Bar. in l. item ſi vnus. §. item ſi
plures. ſ. eo. titu.

LEX XXII.

a **Q**Valem. ª Pretor coget arbitrum vt ſentẽ-
b tiet, non autem ꝙ iudicet. ᵇ Item ſi
quis aſſumatur ad iudicandum certum, non valet i-
ſtud compromiſſum. h.d.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Qualem. Vide Roma. conſilio cxlj. ꝛ cxlv.
b ALEX. ¶ Quod iudicet. Sed quid in arbitratore, vtrũ poſſit
compromitti in eum cũ pacto, ꝙ tali modo ferat ſententiã? Hic
dicitur, ꝙ in arbitro compromiſſum eſt nulluʒ: adde ꝙ in arbi-
tratore valet. Ita notab. dt Angel. in l. ſi conuenerit. ſ. de re iu-
dic. ſed nihil allegat. Sed dic ꝙ pro eo videtur caſus in l. j. § . ꝛ
poſt operis. de noui operis nuntiatione. intelligẽdo, ꝙ ibi fuit
compromiſſum in iudicem, prout in arbitratorem, prout neceſ-
ſe eſt intelligi, ſm Ludouicum, ibi. ¶ Adde quod idem Ludo.
ſequitur eius conſi. cxlj. vbi dicit, ꝙ non inuenit cõtradictorem.

LEX XXIII.

1 ☞ Sententia dicitur dicta, quando per eam a lite diſceditur
abſolutoria ab inſtantia iudicij, ꝛ ꝙ quilibet remaneat in ſtatuꝰ
ſuo, non videtur dicta ab arbitris.
2 Diſcipulus excuſare debet ſententiam magiſtri ſui.
3 Sententia illa poteſt mutari, que non finit iudicium.

DIcere autem. Sentẽtia dicta videtur
quando per eam a tota
lite diſceditur. Item interlocutoria poteſt mutari,
* diffinitiua vero non poteſt mutari,* nec ex cauſa er-
1 roris corrigi. h.d. cum l. ſequen. ¶ †No. quod tunc dicit dicta
a ſententia, quãdo per eam a lite diſceditur. ª Et pro hoc vide-
tur eſſe caſus contra arbitros in ciuitate iſta, qui debent diffi-
nire cauſas intra tres menſes ſub certa pena. Nam quãdoque
ipſi pnuntiant hoc modo, abſoluimꝰ partes ab inſtãtia iudicij,
ꝛ quod qlibet remaneat in ſtatu ſuo. Nã non videtur dicta ſen-
tentia, cum per hoc a lite nõ diſcedatur, vt hic. ¶ Secundo no.
2 †ꝙ diſcipulus debet excuſare ſententiã magiſtri, diſtinguẽdo
b eam, ꝛ approbando. ¶ Tertio no.ᵇ illud, quod dicitur cõmuni-
ter. Interlocutoria poteſt mutari, diffinitiua nõ. l. quod iuſſit.
3 ſ. de re iudi. ita dicitur communiter. Ego† aliter dico, prout dt
Iuriſcon. hic, illa ſententia poteſt mutari, que nõ finit iudiciũ,
ſecꝰ in ea, que finit. Hoc differt multũ a precedenti dicto. Po-
ne enim quod quedam interlocutoria finit iudicium: quia iudex
pronuntiauit ſe non eſſe iudicem competentẽ, vel pronuntiauit
non eſſe procedendum obſtante exceptione rei iudicate, ꝛ ſimili,
c poterit ne iudex reuocare iſtam interlocutoriam?ᶜ Certe non,
quia iudicium finit hic. Eſt caſus hic. vide tex. Non enim facio
differentiã an ſit diffinitiua, vel non, ſed an debeat abſorbere to-
tum iudicium, vel non. Et dic vt in d. l. quod iuſſit. ſ. de re iudic.

ADDITIONES.

* CLAVD. ¶ Mutari. Eſt ꝛ glo. in l. qui arbiter. eo. ti. que vult,
ꝙ arbiter poſſit ſupplere ſuam ſententiam, quantum ad expen-
ſas, ꝛ alia acceſſoria eodem die, quam gl. ſequitur Imo. ꝛ Alex.
in l. Paulus. j. ſ. de re iudi.
a ALEX. ¶ A lite diſceditur. Contrarium videtur tenere Bart.
in l. inter pares. de re iudi. ꝛ adde Bar. per illum tex. in l. gene-
rali. C. de dec. lib. x. ꝛ no. Lud. in l. j. de re iudi. in fin. ꝛ dixi in l. ſi
quis arbitratu. ꝛ hic vide que dixit Bar. ꝛ ibi dixi poſt Bar. in
l. fideicommiſ. §. ſi quis decem. de lega. iij. ꝛ quod no. Bal. in l. j.
in iij. oppo. C. ſi a non comp. iu. per Bal. in l. iuſiurandum. ꝛ ad
pecunias. §. fin. ſ. de iureiuran. ¶ POMA. Vide Pan. conſilio
xliiij. volu. j. Felx. in rubr. de re iudica.
b ALEX. ¶ Tertio not. Vide Baldum in rub. C. ne liceat tertio
prouocare.
c ALEX. ¶ Interlocutoriam. Que interlocutoria poſſit muta-
ri, adde Bar. in l. poſt ſententiam. C. de ſen. Et vide que dixi de
hac l. in l. Paulus. de re iudi.

LEX XX.

1 ☞Clauſula in compromiſſo, quod poſſit ſemel, ⁊ pluries iudica
re, ⁊ quoties ſibi placuerit, quid importet.
2 Arbiter non poteſt ſuam ſententiam corrigere, nec mutare, ni-
ſi ſit ei ſpecialiter a partibus commiſſum.
3 Arbiter an debeat vnam ſententiam terminare, quando ei ſunt
plures controuerſie compromiſſe per partes.

a **Quid tamen.** Non videtur dicta ſentẽtia,
ſi forma compromiſſi a nõ eſt
ſeruata. Itẽ ſi ſunt diuerſa capitula, põt ſeparatim
pronunciari, niſi aliud ſit actum. h. d. ¶ Not. ex hac l.
b quid releuet[b] hec clauſula, quod poſſit iudicare ſemel ⁊ pluries
1 ⁊ quoties ſibi placuerit. Nã intelligit ꝙ poſſit iudicare pluries
hoc eſt, in vno capitulo ſemel, ⁊ in alio poſtea, vt hic. Nec põt in-
telligi, ꝙ ſup eo .j. capitulo iudicet pluries, ſiue ſit arbiter, ſiue
arbitrator. Nam cum ſup vna re non poſſint ferri plures ſnie.
l. j. C. qñ prouocare nõ eſt neceſſ. ita nec plura arbitria. Itẽ cum
ſemel eſt deciſum p ſententiam arbitri, vel per tranſactionẽ, res
deſijt eſſe dubia, non poteſt iterum iudicari, nec iterum tranſi-
2 gi. l. poſt rem. ſ. de tranſactio. † Ad hoc ergo vt arbiter poſſit
c corrigere ſententiam[c] ſuper eodem capitulo, deberet dici in cõ-
promiſſo hoc expreſſe, quod poſſit iudicare ſemel ⁊ pluries, ⁊ i-
pſum iudicatũ corrigere ⁊ mutare. Nam hanc poteſtatem ar-
biter nõ habet a iure cõmuni, vt ſ. l. proxi. Sed puto ꝙ ei poſſit
attribui per conſenſum partium. Sicut enim ſunt quidam iu-
dices, qui poſſunt corrigere ſuas ſententias, vt pfecti pretorio. l.
ab executore. j. de appel. ita etiã põt cõcedi arbitris l. nõ diſtin
guemus. ſ. de officio. j. eo. Et ita conſului in ciuitate Spoleti.
¶ Oppo. ſ. eodem l. dicere. Solutio, ibi arbiter erat in totum
d functus officio ſuo, hic non. ¶ Querit glo. quid in dubio,[d] qñ
3 plures † queſtiones ſunt cõpromiſſe ſimpliciter, vtrum debeant
omnes ſimul terminari, an poterunt pronunciare ſeparatim.
Hic ſunt opi. Quidam intelligunt, ꝙ non poſſunt pronunciare
ſeparatim in dubio, ⁊ ſic videtur innuere hic. Mihi autem vi-
detur, quod debeamus ſic dicere. Aut ſunt plures queſtiones,
que inferuntur ab vna parte ad aliam, ⁊ tunc poſſit pronunciari
ſeparatim, niſi in contrarium ſit actum, vt hic, ⁊ argumento l. e-
tiam. ſ. j. ſ. de minoribus. Aut inferuntur plures queſtiones,
hoc eſt, vna ab vna parte, alia ab altera, ⁊ tunc debet pronuncia
ri ſimul, ⁊ terminari propter naturam conuentionis ⁊ recon-
uentionis. l. j. in fi. j. que ſenten. ſine appel. reſcind. ⁊ not. in l. qui
prior. j. de iudic.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Forma compromiſſi. Utrum poſſint ſuper eadẽ re
fieri duo compromiſſa: vide Bal. in l. poſt ſententiam. C. de ſen
ten. in principio.
b ALEX. ¶ Quid releuet. Quid operantur iſta verba, ſemel,
pluries, vt videbitur, ⁊ placebit. Adde Ioan. And. in addit.
Spec. in tit. de arbi. ſ. ſequitur. ⁊ no. Bal. in l. j. C. ſi aduer. rem
iu. ⁊ in l. eleganter. in princ. de condic. indebi. ⁊ Cy. idem dt in l. ſi
diuerſa. C. de tranſ. ⁊ per Lud. in rubr. de arbit. per Antonium
⁊ per Ioan. in c. Quintauallis. de iureiur. ⁊ Bal. in l. ij. C. qñ p
uoc. ⁊ in l. ij. j. de iureiu. ⁊ Pet. de Ancha. in conſi. ccxj. ¶ Adde
quid importent predicta verba, Bal. conſi. cxiiij. iij. lib. Petr. de
Anch. conſi. cxxij. ⁊c. POMA. ¶ Vide aliquas concordan-
tias per Alex. l. ſi diuerſa. C. de tranſ. ⁊ Lanf. q. xvj. Fely. in c.
preſentata. ver. extra gloſ. de teſtibus. ⁊ Car. conſi. xxix.
c ALEX. ¶ Corrigere ſententiam. Qualiter arbiter poſſit cor-
rigere: adde omnino Bar. in ſ. arbitrorũ. Et an arbitrator, q
nulliter eſt arbitratus, poſſit iterũ arbitrari: vide Bal. in l. ſi.
C. de contrahen. emptio. Ex hoc dicto vr̃ inferri intelligenti, ꝙ
licet regulariter tranſactio ſit de re dubia, vt l. j. C. de tranſact.
tñ etiã per partes poſſit fieri ſuper re certa, vt hic innuit. Fa-
cit quod ipſe not. in l. Aquil. ſ. de tranſactio. ⁊ in l. ſi de certa. C.
eo. vbi idem tenet quod Bar. hic. Pro hoc, qr tunc impropria-
bitur verbum, tranſactio, ⁊ valebit vt pactum l. inſulam. de pre
ſcrip. verb. ⁊ Iacob. Butr. ⁊ Sali. in l. age. C. de tranſact. ⁊ Cy.
in l. ſub pretextu ſpecierum, eo. tit. in quarta oppo. ¶ Et quod
arbiter, ſiue arbitrator, nõ poſſit eius ſententiam mutare etiã
incontinenti, adde quod hoc tenet Card. in conſi. xxix. verſicu. ⁊
quod de arbitro, qui fuit totius collegij Paduani, ⁊ Raphael
Fulgoſius in conſi. cxiiij. eod. libro. verſi. ad ſecundum videtur.
⁊ Raph. Cuma. in conſi. xvj. latius conſi. ⁊ cxlij. ver. ad primum
queſitum fortius voluit Pet. de Anch. in conſi. cxj. quod ſi ar-
bitrator ſibi in laudo reſeruaſſet poteſtatem declarandi, quod
tamen non poſſit mutare. Et idem in conſ. cxxj. ⁊ idem etiam tz
Ludo. Roma. in rub. de arbitr. verſi. vlterius. Archid. ⁊ Car.
Alex. in ca. ex his. xij. q. j. ⁊ Fed. in conſi. lxxxviij. adde tamen, ꝙ
Specu. in tit. de arbitr. ſ. fin. verſi. licet autem. videtur velle, ꝙ
poſſit incontinenti mutare, alleg. in ar. tex. in l. ſi ita. j. de hered.
inſti. ⁊ in c. preterea. de teſt. cog. Et idem ponit Henri. Bo[…]
in c. cum olim. de arb. Et intelligit incontinenti, ſ. antequam [...]
uertat ad extraneos actus. Vel intelligas incontinenti, [...]
intelligitur in d. c. preterea. videtur tamen quod dictum [...]
intelligi debeat in acceſſorijs: quia tunc arbitrator bene p[...]
rit mutare. Glo. eſt ſing. in l. quia arbiter, ⁊ ſi errauerit. j. [...]
quam pro ſingulari allegat Roman⁹ in ſuo ſingulari [...]
que omnia no.
d ALEX. ¶ In dubio. Vide latius Bar. j. eo. l. de rebus.
POMA. ¶ Vide Lanfran. in tract. de arbit. q. xvj. Fely[...]
quoniam inter. de re iudi.

1 ☞Sententia declaratoria in perſonalibus valet, ſicut in [...]
libus.
2 Sententia iudicis per verbum, videtur, valet.
3 Teſtis dictum per verbum, videtur, quando valeat.
4 Iudex in ſententia abſolutoria poteſt imponere actori ſilen-
tium.

* **§. Si arbiter.** *Qui pronũciat nihil videri deb[...]
tũ, debitorẽ abſoluere videtur. [...]
1 d. Tu habes hic primo notare, † ꝙ in perſonalibus valet ſen[...]
tia declaratoria, ſicut in realibus. Simile in l. ſi pretor. in p[...]
j. tit. ij. ⁊ l. Pompo. ſ. ſed ⁊ his. ſ. de procuratorib⁹. Vide [...]
* in l. ex diuerſo. j. de rei vendicatione. * ¶ † Secundo no. [...]
2 quod dt videri.[a] Nam per hoc ſentẽtia dicitur incerta. S[...]
a in l. diui. ſ. fin. de lib. cauſa. * Et hoc facit ad † dicta teſtium, [...]
* dicunt, iam ſunt decem anni, vt mihi videtur, ꝙ ex hoc dicti[...]
3 ſtis non vitietur. Dices tu, qd iſtud argumentum nõ proc[...]
Nam iudex debet iudicare ſm iudicium intellectus, cui [...]
gruit iſta dictio, videtur. Eodem modo congrueret aliqu[...]
medicis, vel peritis in arte, qui adhibentur ad iudicandũ [...]
mulier ſit pregnans, vel vtrum ſit remanſura cicatrix, vel [...]
lia. l. j. ſ. j. de ventre inſpiciend. Sed teſtis dz teſtificari de [...]
que perceperit per ſenſum corporeũ. l. qui teſtamento. in fi. j. [...]
teſtamentis. ⁊ l. j. in fin. j. de his que in teſtõ delentur. Ergo h[...]
dictio videri, prout refertur ad iudicium intellectus, habet vi[...]
tiare dictum teſtis. Reſpondeo, Teſtis debet reddere cauſam
per ſenſum corporeum, nõ omnino ſeparatuz ab intellectu, i[...]
vnitum cum intellectu. Alias furioſus ⁊ pupillus poſſent te[...]
ficari: quia habent ſenſum, licet careant intellectu, ꝙ eſt falſ[...]
Unde ſi teſtis redderet cauſam ſuam per verbum, videtur, [...]
dicit teſtis, Mihi videtur, ꝙ Titius poſſederat iam ſu[...]
anni, ⁊ vltra, iſtud non valeret. Sz ſi diceret, Ego vidi [...]
poſſidere: ⁊ ſic primo premittit ſenſum corporis, ſcilicet, [...]
b interrogatus quãto tempore, dicit decẽ annis, vt ſibi vid[...]
c iſtud teſtimonium valet, qr eſt iudicium[c] intellectus, vnit[...]
* ſenſu corporeo. Ita debet intelligi iſte text. * ¶ † Tertio [...]
4 practicã, ꝙ in ſententia abſolutoria põt iudex imponere a[...]
d ſilentium tantũ.[d] Et ſi hoc nõ imponatur expreſſe, videtur [...]
cite imponi, hoc colligitur ex hoc tex. ibi, non vetuiſſet p[...]

ADDITIONES.

* ALEX. ¶ Si arbiter. Vide Bald. in l. cum quis. col. vj. C. [...]
iur. ⁊ fac. ignor.
* CLAV. ¶ Vendicat. Vide etiam ad hoc Bal. in l. ſi fin[...]
ibi Alex. j. de dam. infec. Imol. Rom. ⁊ Mod. in l. is, cui b[...]
j. de verb. oblig.
a ALEX. ¶ Dicit videri. Per Bar. in l. j. in prin. de vẽtre i[...]
Et adde gl. no. in l. diem proferre. ſ. ſi plures. ſ. eo. Et f[...]
no. in l. ſi duo. in gl. j. eo. Quid autẽ in teſte deponẽte. [...]
vr̃ dicendum, ꝙ non probat ſecundum Bal. in l. data op[...]
de his qui accuſare non poſſunt, de teſte deponente per [...]
videtur, vel viſu ſuo, vide Ang. in repetitione l. ſciendũ. de [...]
obli. ſed quid ſi teſtis dt ſe neſcire. Dico ꝙ tamen cogitur [...]
tatem dicere, ergo valet eius teſtimonium, alias fruſtra co[...]
Hoc tz Iac. de Aren. in l. ij. ſ. quod obſeruari. C. de iuramento ca-
lumnie. ⁊ dicit, ꝙ teſtes, qui dixerunt heri non credo, poſſunt di-
cere hodie, credo: ⁊ qui dixerunt heri neſcio, poſſunt hodie dice
re, ſcio, quia poſſibili veritate in eſſe poſita, nulla ſequitur nec[...]
ſario falſitas, ⁊ fuit de facto in ciuitate Aſtenſi. Bal. in c. j. ſ. [...]
tandum. de nau. fe. ⁊ qd no. in gl. in l. de tutela. C. de in inte. re[...]
⁊ ibi Bal. ⁊ quod dixi in l. eos. ſm Bal. infra, de falſis. Et de te-
ſte dicente, neſcio, vide Bartol. in l. de etate. ſupra de mino[...]
Et an teſtes deponant de credulitate, vide in cap. quoties, [...]
capi. tam literis. extra de teſtib⁹. ⁊ Bar. in l. ij. ſ. idem Lab[...]
quod ibi dixi, de aqua plu. arcenda. ¶ Quid ſi teſtis dicit [...]
eſt, niſi fallor. Et dic quod probat, vt per Bald. in l. j. in pri[...]
de iuſtit. ⁊ iure. ⁊ idem dicit ibi Angel. qui ſubdit idem e[...]
verbo, videtur. ¶ Adde latius eundem Alexand. conſil. [...]
conſil. ix. j. libro. ⁊ Angelum conſil. iiij. quando teſtis dep[...]
de cr[...]

de credulitate.

¶ POMA. Vide de iſta dictione, videtur, Decium in c.j. de iud. Iaſ. l. ſi is qui pro emptore. de vſucap. poſt Bart.

* CLAVD. ¶ Cauſa. Quid autē, ſi diceret prima fronte in ſnīa, an valeat, vide in arg. l. quinquaginta. ſ. de probat. ⁊ ponit Alberic. in ſuo dictionario in verb. prima frōte. Iaſ. in l.j. ff. de iuſtit. ⁊ iur. Aduerte tamen quod aliud eſt dicere, cōdemno, aliud pronuntio condemnandum, ſecundum glo. in verb. in poſſeſſionem. in l.j. ⁊ ibi hoc no. Bal. ⁊ Alex. ff. de iuriſd. om. iudic. ⁊ illud procedit, vt colligitur ex ibidem no. quando qui pronuntiat ita fiendum. Vide Panor. in c.j. de iudic.

ALEX. ¶ Vt ſibi videtur. Si teſtis dicit quod ſibi videtur, valet, p Mo. in cle.j. de iudic. ¶ Adde tu qđ Cardinalis in conſi. li. incip. Caſus ſuper quo. intelligit hoc dictum Bartoli verū niſi eſſet probandum tēpus determinatum, nam tunc teſtis ſic deponēs, nō probaret, ⁊ ad Barto. hic, vide etiam Alex. in conſil. x. verſicu. item teſtis. in ſecundo volum. ⁊ ibi quod ſi deponit ſuper quantitate, non probat deponendo per verbum, videtur. Et vide eundem Bar. in trac. de teſtibus.

c POMA. ¶ Quia eſt iudicium. Pro iſto dicto facit quod voluit Cynus, Baldus, ⁊ Salycet' in l. teſtium. C. de teſtib. Ioā. Andreas in additio. Specula. in tit. de teſt. Bal. in l. ſi ſeruus legatus. §. qui quinque. per illū textum. ſ. de legatis. j. ⁊ l. conuenticulam. C. de epiſcopis ⁊ clericis. ⁊ l. ſiue poſſidetis. C. de probationibus. Alexander conſilio cix. incipiente, viſis. ⁊ cōſi. cxxxiij. viſo proceſſu cauſe. ⁊ conſi. ccix. incipien. ponderatis his. ⁊ cōſi. cccxxviij. incipiente, in hac cauſa. Bar. in conſi. x. incipiente, viſis diſpoſitionibus in teſtamento. in ſecundo volumi. ſequitur Bar. conſ. xc. Barb. conſi. xxix. volum. primo. Cardinalis conſi. lvj. vide etiam Panor. in c. primo. in vltimo notabil. ⁊ ibi doctores. de iudic.

* CLAVD. ¶ Ille textus. De iſta queſtione habetur per Bar. in l. diui fratres. infra de libe. cau. ⁊ in l. prima, in princ. ⁊ §. primo, de vent. inſpic. ⁊ in trac. de teſte. verſicu. teſtis dicit aliquem poſſediſſe. per Angel. in l. prima, in prin. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ in repet. l. ſciendum. infra de verborum obligationibus. ⁊ in l. de quibus. ſupra de legib. per Ioann. Andream in addi. ad Specu. in titu. de teſte. §. nunc tractandum. in fi. in addit. incip. hic agitur. Quid autem, ſi diceret ſecundum ſuam conſcientiā. Vide Baldum in c. niſi cum pridem. de renunti. Quid ſi diceret, meo iudicio, vel meo videre, vide per Aret. conſi. lxiiij. ⁊ de iſto meo videre, ponit Bal. in dicta l. de quibus. Quid autem ſi dicat, ita ſe tenere, ponit Butrius in c. conſtitutus. extra, de purg. canoni. Quid, ſi dicat, non videtur mihi, Bald. in l. data opera. C. q ac cuſ. poſ. vbi etiam ponit, quando teſtis dicit arbitror.

b ALEX. ¶ Silentium tantum. Bene facit quod no. Bartol. in l. viro. ſoluto matrimonio.

§. Pomponius.

Sententia arbitri incerta, eſt nulla. hoc dicit.

1 ☞ Sententia arbitri, qui condemnauit titium in centum ⁊ ſi nō dederit intra x. dies, condemnauit in trecenta, non valet.

2 Arbitri ſententia lata ſuper pena vt valeat conſilium.

§. Item ſi arbiter.

a Arbiter nō pōt pnūtiare ſup pena.[a] h.d. ¶ No. q̄ dixi in ſummario.

1 Per h ✝ dicebā ſemel, qđ ſi arbiter cōdēnauit titium in centum ſoluenda intra decem dies, ⁊ ſi intra decem dies nō ſoluerit, cōdemnat eū ad trecēta. Quod talis ſentētia nō valet quo ad trecenta, ⁊ eodem modo ſi dicat, ſi n ōdederit hinc ad menſem, ſoluat tantum nomine alimentorum, non valet. Eſt er-

2 go ✝ conſilium[b] quod dicat ſic, Condemno eum ad trecenta ſol-

b uenda intra annum, hoc acto, quod ſi centum ſoluerit hinc ad octo dies, talis debeat eum liberare a tota ſumma, ⁊ ex tunc ſit liberatus. Et eodem modo dicas in ſimilibus.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Super pena. Adde qđ dicit Speculat. ⁊ Ioannes Andreas in §. ſpecies, de ſentē. in verſiculo, quid ſi iudex precipit, quod valet ſententia, condemno te in centum, niſi intra decē dies probaueris te ſoluiſſe, licet tuti' ſit expectare, per c. ſuborta, de re iudicata, ⁊ quod dixi in l. terminato. C. de fructib. ⁊ litiū expen. vt per Bal. in additione Speculator. in titulo, de ſentēt. Adde quod ſi arbiter laudauit, quod ille qui nō obſeruauerit laudum, ſoluat mille duci Mediolani, ⁊ vnus cōtraueniat, an nō contrauenien ſ poſſit agere ad mille? Petr. de Ancharano conſil. j.

b ALEX. ¶ Conſilium. Baldus tenet contrariū in l.j. C. de his q̄ pene nomine. vide Speculat. in titu. de ſentē. ⁊ eos qui ipſum ſequūtur in §. ſpecies, in verſicul. ſed nunquid iudex. ⁊ dixi poſt Bartolum, in l. prima. in fine. ſupra, ſi quis ius dicenti, per Angelū, ⁊ Ioan. de Imola in l. ſecūda, de publicis iudicijs, ⁊ Bal. in l. cum allegas. C. de vſur.

LEX XXVI.

SI cum dies.

* Si p arbitrū ſtetit quominus daret ſententia, cogit pati de nouo in ſe cōpromitti* h.d. Dic vt in l. idem Pomponius. ſi de meis. §. ex compromiſſo. ſ. eo.

ADDITIO.

* CLAVD. ¶ Compromitti. De materia vide que dicunt doc. maxime Alex. in l. iiij. ſ. de dam. infec. ⁊ in l. qui bona. §. ſi. eo. ti. ⁊ cōſil. vij. vol. ij. Iaſ. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offi. pconſul.

§. Plenum.

a Plenum compromiſſum dicit, quādo fit de omnibus litibus[a] ⁊ queſtionibus: ⁊ compromiſſum generale nō porrigitur niſi ad ea, de quibus eſt iudicatum, nō autem ad ea, de quibus eſt ſpecialiter actum, h.d.

ADDITIO.

a ALEX. De omnibus litibus. Adde que no. Bar. in l. Aquiliana. ſ. eo. ⁊ Bal. in l.j. C. de arbit quod no.

§. Si quis ex litigatoribus.

a Impedit' ex iuſta cauſa contra petitionem pene, eſt tutus[a] exceptione ſi paratus eſt denuo compromittere. h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Eſt tutus Aduerte tamē q̄ in caſu huius. §. videtur. q̄ nō debuit currere tempus, per id, quod dixi poſt Bart. in l. ſi quis arbitratu. de verbo. oblig.

§. Si arbiter.

a b [a] In ea ciuitate eſt ferēda ſententia[b] in dubio, in qua factū eſt compromiſſum, vel in cōtinentibus edificijs, ſecundū qualitatem perſonarum. Item citatio facta ad locum inhoneſtum non arctat citatum. h.d.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Si arbiter. Vide Oria. in trac. de arbi. Barbatiam conſil. xviij. vol. ij.

b ALEX. ¶ Ferēda ſentētia. Quero ſi arbiter non eligat locū, de quo intelligat? Dic, q̄ de loco cōpromiſſi, ⁊ hoc tenet Ia. Bu. in l. ſi locus. ſ. de iudi. vide qđ no. Bar. in l. ſi vt pponis. C. quomodo. ⁊ quādo iud. ¶ Adde an arbiter poſſit prorogare locū? vide Bald cōſi. cclix. j. lib. ⁊ ibi vide quid ſi ſit dictū, poſſit prorogare ſemel, ⁊ pluries?

2 ☞ More purgatio in iudicijs quando eſt dies, ⁊ pena, nō admittitur in pertinentibus ad deciſionem.

3 More purgatio admittitur ſoluendo intereſſe.

§. Intra quantum.

a Vbi eſt pena, ⁊ ñ dies[a], admittit purgatio more vſq; ad lit. cōteſt. Vbi vero eſt pena ⁊ dies, more purgatio nō admittit de neceſſitate. Sed ſi ſpōte receperit, petitio pene

1 tollitur. h.d. cum duab. ſeq. ¶ ✝ No. q̄ mitius agitur[b] cum lege,

b quam cum homine. Quod qualiter procedat, dixi in l. amplius.

2 rem ra. hab. vbi Dyn. tangit. ¶ ✝ Item no. q̄ in iudicijs, vbi eſt dies ⁊ pena, non admittitur purgatio more: quod eſt verum in his, que pertinent ad deciſionem: ſecus in his que pertinēt ad

3 preparationem, vt l. ⁊ ſi poſt tres. ſ. ſi quis cau. ¶ Itē. not. ✝ q̄ admittitur purgatio more ſoluendo intereſſe. Itē ex hoc §. fundo quandam opin. Pet. de qua dicam in l. diem proferre. ſ. eod. Materiam autem purgationis more dixi in d. l. ⁊ ſi poſt tres. ⁊ pleniſſime in l. ſi inſulam. ſ. de verbo. obli. ⁊ per Cinum. C. de pactis l. ſi pacto.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Et non dies. Sed quid ſi dies erat expreſſa, que tacite inerat, vide Bar. in l. iij. ſ. de leg. ij. ⁊ de iſto tex. vide que dixi in l. ſi duo. ſ. eo. tit.

b ALEX. ¶ Mitius agit. Vide Bartolū in l. ſi inſulam. de verb. obli. ¶ Poma. Limita, vt per Matheſilla. notabili viij. ⁊ vide Iaſonem in §. Item, ſi quis in fraudem inſti. de actio.

LEX XXVIII.

* CElſus ait, ſi arbiter.*

a §. Idem ait.

[a] Si caſu vel facto creditoris ſteterit, quomin' intra diem pecunia ſoluat, ex poſteriori mora rei pena cōmittitur. h.

b d. ¶ Not. q̄ tota die allegatur[b], duo ſunt precepta arbitri, ad qđ l. hec ſcriptura. ſ. de condi. ⁊ demon. ¶ Item not. q̄ ex parte actoris admittitur purgatio more quo ad commiſſionem penalis ſtipulationis. Contra hoc videtur l. Thais. §. intra. ſ. de fideicōmi. liber. Dic vt dixi in l. qui Rome. §. Flauius. ⁊ l. ſi inſulam. ſ. de verb. oblig.

ADDITIONES.

* CLAVD. ¶ Arbiter. allegatur hec lex, q̄ mitius agitur cū lege, quam cum homine, quod declara, vt per Bar. in l. amplius nō peti. ff. rem. rat. habe.

a POMA. ❡ Idem ait. Vide ad iſtã regulam Alex. l. lecta. in p̃
mo notabili. ſ. ſi cer. peta. ꝛ Imo. conſi. xj.
b ALEX. ❡ Allegatur. Declara vt per Bal. in l. j. de his que pe.
no. ꝛ ibi limita ſingulariter vt ꝑ Bul. l. iiij. ſ. q̃ſitũ. i fi. ſi qs cau.
Et hic adde bonũ tex. in c. cũ dilect⁹. de dolo ꝛ ꝯtu. adde Bal. in
l. ſi mihi ꝛ tibi. ſ. i. de le. j. ꝛ in rub. C. ꝯminatio. epiſt. ꝑgrã. ꝛc i fi.
✱ CLAVD. ❡ Precepta. Quomodo, ꝛ quando hec diſtinctio de
beat fieri, vide Bal. in rub. extra de reſcrip.

LEX TRIGESIMA.

a **Ubeo.** L3 non valeat ſententia, valet ꝓroga
tio [a] diei. Item diem prorogare intel
ligitur cum omnibus qualitatibus precedentibus,
de quibus nihil poteſt mutare. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ❡ Prorogatio. Sed in quo loco prorogatio poteſt fie
ri? vide omnino Bal. in aut. ei qui. C. de tempo. appel.

§. Sed ſi per fideiuſſores In ꝓroga
tiõe termini
debẽt fideiuſſores iterũ ꝓmittere, vel alij ſimiles adhiberi. h. d.

LEX TRIGESIMASECVNDA.

Item proferre. Interlocutoria, q̃ cauſe
cognitionẽ nõ ↄſiderat
a abſente parte, p⁹t ꝓferri. h. d. ❡ Op. ↄ l. a ꝓcedẽte. [a]
C. de dilatiõib⁹. Solutio, ibi loquit̃ de interlocutoria
q̃ cauſe cognitionẽ req̃rit, ꝛ tũc req̃rit̃ partis p̃ſentia, h̃ nõ. l. ſed
interpellat̃. ſ. j. ĩ. eo. ꝛ l. iij. ſ. ſi cauſa cognita. ĩ. de bon. poſſ. ꝛ no.
per Dyn. in l. quod iuſſit. ĩ. de re iudi. ꝛ ibi dixi.

ADDITIO.

a ALEX. ❡ L. a ꝓcedẽte. Sed q̃d ſi eſt data poteſtas arbitro ꝓ
rogãdi, ſemel, bis, ꝛ pluries? Dixi ĩ l. q bona. ſ. j. ↄ dãno infecto.

1 ☞ Conditionem implendi ius tranſit ad heredes.
2 Cõpromiſſi iſtãtia ad hr̃dẽ nõ trãſit. ẽt ſi ſit in cauſa cõcluſum.

a **§. Si heredes.** [a] Cõpromiſſum nõ trãſit ad hr̃dẽ,
niſi ſit actũ, effect⁹ autẽ ſñie arbi
1 tri ad heredẽ porrigit̃. h. d. ❡ No. ṽſi. nec vtimur. Ex quo † ap
paret, q̃ ius implẽdi ↄditionẽ trãſit ĩ hr̃dẽ. Quod ideo, q̃ hʒ
diſpoſitionẽ p̃cedẽtẽ, vt notat̃ ĩ l. plures. C. de ↄdi. iſer. Ego la
2 ti⁹ ĩ l. ſi decẽ cũ petiero. ĩ. de ṽboꝝ obligatio. ❡ Itẽ nota, † inſtã
tia cõpromiſſi ad hr̃dẽ nõ trãſit ẽt ſi erat ĩ cã ↄcluſum, ꝛ delibe
ratũ erat ꝑ arbitrũ q̃d factur⁹ erat, vt ꝑ Inno. ĩ c. ex parte. ex
tra eodẽ. c. fin. ❡ Itẽ q̃rit in gloſſa, quid ſi erant plures ex vna
parte, ꝛ alter eſt mortuus? Dic vt in glo.

ADDITIONES.

a ALEX. ❡ Si heredis. Iſte ſ. hʒ locũ corã arbitratore, ſecũdũ
Bal. ĩ l. fi. in vltima q̃ſtiõe. C. de ↄhẽda emptiõe. ꝑ Bar. ĩ l. ſi qs
arbitratu. de ṽborũ obligatiõib⁹. ſed q̃d ſi cõpromittẽs erat de
collegio, vł de vniuerſitate? videt̃ q̃ nõ expiret morte ↄ promit
tẽtiũ: vt ĩ l. cũ ꝓponebat, ꝛ ibi ꝑ doctores. ĩ. de iudicijs. ꝛ ꝑ Dy
nũ, in l. ſi grege. de leg. j. ❡ Adde an cõpromiſſum expiret mor
te alterius cõpromittẽtium. Ang. conſi. ccxlvij. Pau. de Ca. cõ
ſi. xxx. ꝛ xxxi. Bal. conſi. ix. iiij. lib.
b POMA. ❡ Itẽ q̃ritur. Vide Paulũ de Ca. conſil. xxx. in fine.

1 ☞ Arbitri ſentẽtia non reducitur ad arbitriũ boni viri.
2 Qui poteſt cognoſcere de iure, ꝛ de facto, ꝛ ſententiare, ſecun
dum formam iuris arbiter eſt ꝛ non arbitrator.
3 Arbiter, qui debebat ſententiare ſecundum formam iuris ſi ſen
tentiat contra ius, eius ſententia non valet.

a **§. Stari** [a] Sñia arbitri, ẽt inique, eſt parẽdũ metu pe
1 ne. h. d. ❡ † No. q̃ ſñia arbitri nõ põt reduci
b ci [b] ad arbitriũ boni viri, vt hic, ꝛ habuiſtis no. [c] ↄ. eo. l. iij. ĩ gl.
e parua ſup ṽbo, bonũ. Videbitis ĩ l. ſocietatẽ. ſ. arbitrorũ. ĩ. ꝓ
✱ ſocio. nec põt appellari, * ſcd̃m cõmunẽ opinionẽ. l. j. C. e. de q̃a
dixi ↄ. eo. l. iij. Et ideo q̃dã dicũt in ſñia volẽtes tollere iſta re
media, viam arbitrorũ eligentes ſic pronuntiamus. Et ego cõ
ſului non ſunt multi dies elapſi, quod fuit compromiſſum in ali
quem quod poſſit cognoſcere de iure: ꝛ de facto ſententiare, ac
debeat ſecundum formam iuris. Et de termino quod ſit
arbiter, ꝛ non arbitrator vt dixi in d. ſ. arbitrorũ. Modo
3 † dixit ſententiam contra ius, nunquid debeat ſtari eius ſen
d tie? Videt̃ caſus, quod ſic, vt hic. Contrarium [d] dico quod
fuit compromiſſum ſimpliciter: ſed in queſtione propoſita
dictum quod pronuntiaret de iure, quod non fecit, ꝛ ſic extra
formã cõpromiſſi. q̃d nõ põt, vt in l. nõ diſtinguem⁹. ſ. de c
✱ infra eodẽ. ꝛ ideo eſt ſententia nulla, quod multum nota.

ADDITIONES.

a ALEX. ❡ Stari. Et limita iſtũ textũ, niſi ſentẽtia arbitri
expreſſe ↄ ius ↄmiſſa, ꝛ tũc eſt ipſo iure nulla, vt eſt caſus
in l. apud Celſuʒ. ſ. itẽ q̃rit. de doli excep. facit l. ij. C. q̃ñ prouo
no eſt neceſſe. ita dicit Ioannes ĩ l. filiuſfamilias. de donatio
ꝛ tenet gl hic. ❡ POMA. Limita trib⁹ modis vt ꝑ Feli. ĩ c. j. e
tra de conſti. Alberi. ꝛ doctores l. pen. C. de pactis.
b ALEX. ❡ Reduci. Et vide q̃d habet̃ in l. iij. C. eodẽ. ꝛ q̃b. de
pi. ꝛ vide Baldũ in l. eos qui. ſ. ne temere. C. de appellationib
c ❡ Habuiſtis. no. Barbatias conſi. xviij. ij. volum.
✱ CLAVD. ❡ Appellari. Declimitat Bar. in l. fin. C. de iu
d ALEX. ❡ Contrariũ. Dixi poſt Bar. in ſ. arbitratorũ. ꝛ
q̃ no. Bal. ĩ l. fi. ↄ. de iuſti. ꝛ iure. ❡ An diſpoſitio hui⁹ ſ. hʒ lo
de iure canonico, vide ꝑ Imo. ĩ. l. nemo põt. ↄ le. j. ❡ POMA. C
trariũ refert ſe cõſuluiſſe Bal. ꝑ regulã iſti⁹ l. ĩ l. iij. ĩ. de le
cui⁹ tñ veritate vide Fel. plene in c. cauſaʒ q̃. ver. ſequit̃ Bar
re iudi. Pau. de Ca. l. fi. ĩ. de iuſti. ꝛ iure. Ro. in rub. ↄ. e. P
cõſi. xliij. in l. vol. ꝛ in c. cũ dilecta de reſcriptis. ꝛ in d. c. cauſam
de re iudi. Imo. c. quintaualliis. de iureiur. ꝛ Ioã. Bapti
repeti. c. omnes populi. ĩ. de iuſti. ꝛ iur. vbi d̃t opi. Bar. b
comunẽ. In ↄ̃riũ tñ tenuit Bal. c. conſanguinei. de re iudic
ſi. clxxvij. ante finẽ. ꝛ conſilio ccclj. incip. Ioannes Federic
iiij. vol. vide etiam de iſto dicto Bartol. hic, per Lanfra
queſt j. Rom. conſi. xxvij. in iij. dubio, Fely. in ca. j. de cõſtitu
ſi de preſump. Barbatiã conſi. xliij. vol j. Fely. in c. ij. de re iu
Hanc opi. Barto. dicit communem Imo. in c. ex inſinuatione.
Fely. in c. cum dilecta. de reſcriptis. Et pro opi. Bar. conſulit
Raph. conſi. cclxxx. incipiente, viſo proceſſu. ꝛ Barbatias con
ſilio xliiij incip. ſcribitur apud prophetam. vol. j. ꝛ Aret. con
lxix. incipiente, Eximie domine. in prin.
✱ CLAVD. ❡ No. De huius veritate vide Fely. in c. cauſam
de re iudi. vbi etiam ponit quid de legato.

1 ☞ Arbitrorum duorum ſententia condemnantium in ma
ualet ſententie tertij iudicantis in minori.
2 Summa minor ineſt maiori, in pluribus teſtibus diſcor
bus, ꝛ quomodo.
3 Teſtibus duobus affirmantibus quando magis credatur
mille negantibus.
4 Teſtibus negantibus quando credatur, ſicut affirmantib

a **§ Si plures.** [a] Si arbitri pares numero diſco
b [b] non valet ſñia. alias ſtat̃ dicto
ioris partis ꝛ omnes vidẽtur in minorem ſummam conſe
h. d. ❡ Oppo. ĩ. de re iudi. l. duobus ex tribus. Solu. hic
tur in arbitris, ibi in iudicib⁹ delegatis, quorum ſi diuerſ
ſententie, eſt in ſuſpenſo, donec approbetur per ſuperiorem
iudicibus ordinarijs dic, vt l. Põponi⁹ ſcribit, ꝛ l. inter p
1 ĩ de re iudi. ❡ Querit † glo. [c] hic quid ſi vnus cõdemnat
c que: alij duo, in decem? Oldradus dicebat preualere duo
tentiam. Glo. tenet quod valet ſententia eius, qui cõdem
in quinque. Opin. Oldradi eſt approbata extra eod. ca. fi.
2 ❡ † Querit gl no. ꝛ inducit in argumentum ad vnam que
nem, pone vnus teſtis dicit quod res valet centum, ꝛ non p
Duo dicunt, quod res valet ducenta, an ſtatur dicto vnius
minus dixit? Gl. dixit, quod non, imo magis ſtabitur duobus
d affirmantibus, quam mille negantibus. [d] ❡ Contrariũ gloſ
3 videtur tex. ĩ. de ven. inſpi. l. j. ſ. j. vbi † tantum creditur affirman
tibus, quantum negantibus, ꝛ non plus. Sol. dicit Old. Aut
ſtis deponit non cognitionem eius actus, de quo interrogatur
vt q̃ dicit ſe neſcire: ꝛ tunc credit̃ magis duobus affirmãtibus
quam mille hoc modo negãtibus. l. heredes palam. in prin.
teſt. ita debet ĩtelligi iſta gl. Quãdoqꝫ teſtis ↄponit eius a
de quo interrogatur, contrariam aſſertionem: vt quia non
lum dicit ſe neſcire, imo dicit ſe ſcire, quod hoc non eſt: tunc
recurrendum ad materiam l. ob carmen. ſ. fin. ĩ. de teſtib. vt
ſpiciatur numerus teſtium ꝛ dignitas, ꝛ alia, que ibi ponun
Nam tantum creditur affirmantibus, quantum negãtibus
hoc in his que facti ſunt, de quibus teſtis teſtificatur per
ſum: in his vero, que conſiſtunt in artis peritia, de quibus
quandoqꝫ adhibetur ad iudicandum, vt medici, ꝛ obſtetrices

tunc tantum creditur affirmantibus,quantum negantibus.l.j.
§.j.de vent.inſpi.dic vt ibi.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Si plures.Limita hunc §.pulchre per Bal.in l.j.C.
de ſen.que ſi.cer.quanti.⁊ in l.fi.C.de re iu. Item limita vt per
gl.in c.i.extra eo.in vj.limi.per Bal.in l.j.C.de teſt.⁊ Archi.iij.
q.ix.nihilominus.Bal.in l.j.C.ſi aduer.rem iud.vide Lanfr.in
tracta.de arb.queſt.xv.

b ¶ Diſcordant.Pro concor.aduerte,ꝙ Bar.in l.inter partes.
j.de re iud.voluit ꝙ arbitri poſſint abſoluere ab inſtãtia iudicij.
Sed allegatur per aliquos cõtrarium voluiſſe in hoc §.ſi plu-
res.Sol.In rei veritate Bart.in hoc §.non loquitur vnũ ver-
bum.Quo autem ad illuz articuluz,an ſtet maiori parti ex plu
ribus iudicãtibus,maxime in ea parte,in qua concordant,ſe re-
mittit in addi.per Ioã.in c.j.de arbi.in vj.⁊ ſic idez dicit vbiq̃z.

c POMA.¶ Querit gl.Vide Felyn.c.cum inter.de re iud.

d ALEX.¶ Negantib⁹.De probatione negatiue vide in materia
omniũ,que in hoc §.no.per Bal.in d.l.heredes palã.⁊ per Im.
in l.inter pares.j.de re iud.§.j.Et cum iſta gl.cõcor.c.nihilomi
nus.iij.q.ix.⁊ Io.And.in c.j.de arbi.in vj.⁊ que dixi poſt Bar.
in l.cũ furti.de in litem iur.⁊ Bal.in l.ij.C.de reſcin.ven.⁊ ibi la
tius Saly.per Bar.in c.cum eccleſia.de cau.poſ.¶ POMA.Fal
lit in criminalib⁹,vbi magis ad excuſandũ credit duobus negãti
bus,quam duobus affirmantibus:quo caſu ad purgandum in-
nocentiam,admittũtur teſtes domeſtici.de quo latius vide per
Iac.in rub.j.de iuſ.⁊ iu.⁊ in v.limita.hoc etiam dictum limitat
Iaſ.in l.vt vim.ſ.de iuſ.⁊ iu.Et ad hoc vide cõcor.per Ro.l.q
bis idem.de verb.obli.Et quomodo procedat,vide Corſ.in ver
bo teſtes,in cõſi.inci.duo teſtes.Iſtud tamen non habet locum
in criminalibus:quia tantum creditur duobus deponentibus
ſuper negatiua pro reo,quãtũ deponẽtibus duobus pro acto
re ſuper affirmatiua.allegat glo.in c.clerici.viij.diſtinct.quaz
ſingularem ad hoc allegat Roma.in l.in illa.j.de verbor.obliga.
dicẽs ſe illã didiciſſe a Baldo in l.data opera.C.qui accuſ.poſ.
Et eſt iiij.ſol.de qua etiã per Panor.⁊ Aret.in c.cum P.Mã
conella.de accuſ.Bartol.in rub.C.res inter alios acta.Quod
affirmationes magis tranſeant ad heredes,quam negationes,
allegat l.auus.ff.de pact.⁊ vide Aretin.conſi.lxx.Alexã.conſi.
xviij.volu.ij.⁊ vide ad huius gloſſ.limitationem in c.bone.j.de
elect.⁊ ad eius confirmationez vide Iaſon.in l.interpoſitas.C.
de trãſac.Claudius de Seyſſell.

1 ☞ Sententia per arbitrum ferri non poteſt in abſentem etiam
contumacem:niſi ſic dictum in compromiſſo.

a **§.Si quis litigatorem.** [a]Arbiter nõ po
teſt ferre ſenten-
tiam parte abſente,etiam per contumaciã,niſi ſit actum. Item
qui impedit arbitrum ſententiare,incidit in penam,ac ſi ſenten
tie non pareret.h.d.Primo ponit dictum.Secundo illud pro-
b bat per rationem.Secunda ibi,proinde.¶ Not.iſtum text.[b] ſo
1 lenniter,† ꝙ non poteſt ferri ſententia per arbitrum,etiã par
c te abſente per cõtumaciã,niſi ſit actum [c] in compromiſſo.¶ Se
cundo not.quod ille,qui non venit quaſi impediens ſententiam,
incidit in penã.quod intelligo,niſi ſit actum,vt eo abſente poſ
ſit ferri ſententia:tunc enim licet ſit contumax,non impedit fer-
ri ſententiam.Et ideo non incidit in penam,eo ipſo ꝙ cõtumax
d eſt in non veniendo.Sz incideret,ſi ſententie non pareret.[d] De
2 hoc plene doc.in l.ij.C.eo.⁊ p Inn.extra eo.c.ex parte.¶ † Que
ro,quid in arbitratore,vtrum poſſit ferre ſententiã abſentibus
partibus.Dic vt C.de contrahen.⁊ commit.ſtipu.l.fi.⁊ l.ſi quis
arbitratu.j.de verb.oblig.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Si quis litigatorum.Iſtuz text.alleg.Bar.in l.ij.ſ.
de iur.om.iudi.⁊ ad iſtum §.vide omnes in l.ij.C.eo.

b POMA.¶ No.iſtum tex.vide Imo.conſi.xl.alias clx.

c ALEX.¶ Niſi ſit actũ.Not.quod valet clauſula in cõpromiſſo,
qd arbiter ferat ſententiã partibus preſentibus ⁊ abſentibus:
quid ſi iſto caſu arbiter tulit ſententiaz,parte nõ citata? Dic qd
laudum eſt nullum.Ita ſimpliciter dicit Spec.in tit.de arbit.
§.excipitur.Sed pone quod nõ eſt alibi,⁊ ita fuit de facto pro
nuntiatum,⁊ ibi per Ioan.Andr.in addi.⁊ quod no.Moder.in
l.ſi ſic.de leg.j.⁊ Bald.ſequit in l.eos.§.apoſtolos.C.de appe.⁊
Moder.in l.filiusfamilias.de donat.per ibi not.per Bart.⁊ vi
det velle gloſſ.hic in verbo,probatur.vide Bald.poſt docto.in
l.ſi ex conſenſu.ſingulariter dicentem,quod non valet ſententia
arbitri parte abſente non citata,niſi dictum ſit in cõpromiſſo.
Hoc etiam vult Bart.⁊ Ioan.in cap.Quintauallis.vide Bal.
hic,⁊ Imol.in l.ſi quis arbitratu.de verb.oblig.⁊ ibi dixi,⁊ in c.
dilectus.de arbitr.¶ Adde an pars debeat citari in approba-
tiõe laudi.Bal.cõſi.cclxij.lib.j.Petr.de Anch.cõſi.cclxx.Ro.
conſi.lxj.⁊ lxxij.

d POMA.¶ Non apparet.Vide Bal.in rub.ſ.de iuſt.⁊ iure.

1 ☞ Preſentia poteſt eſſe ſine intelligentia.

§.Coram. Corã aliquo dicit fieri,ſi eſt preſens,⁊ intel
ligit.alias ſecus.h.d.Cõcordat j.de verbo.
a ſig.l.coram.Allegauit[a] hunc §.ſemel in queſtione† cõtra quen
1 dam notariũ,q de falſo inſtrumẽto reprehendebat.Dicebat em
b inſtrumentũ actũ,preſentib⁹ talib⁹[b],teſtes ibi dicebãt ꝙ nihil
ſciebant,notarius ꝓbauit,ꝙ ibi fuerũt corporaliter preſentes.
Certe nõ bene ſcripſerat,quia aliud eſt eſſe preſentez,⁊ aliud in
telligere.Facit C.de errore aduo.l.j.⁊ quod ibi no.in quadã gl.

ADDITIONES.

a ¶ Allegaui.Vide Alex.conſi.xliij.iiij.vo.Fel.in proe.Decre.
Alex.in l.ij.§.voluntatẽ ṽ.in gl.⁊ ver.ſed ſi abſens.ſo.ma.Et cũ
iſto dicto Bar.tenet Pau.de Ca.in conſil.xxiij.inci.ad plenam.

b ALEX.¶ Preſentibus talibus.Vide Bal.in d.l.j.per Bar.in
trac.de teſti.ver.teſtis dicit ſe aliquid ſcire,quia preſens.

1 ☞ Pena committitur,vbi nuda conuentio procedit,⁊ ſtipula
tio penalis ſequitur,ſicut ſi ſtipulatio veſtita precederet.

2 Compromiſſo facto per ſtipulationem,ſine pena an ex ſententia
oriatur actio.

§.Sed ſi pena. Si compromiſſuz eſt ſtipulatione
vallatũ abſq̃z adiectione pene,ar-
biter cogetur ſententiã dicere.h.d.Vides ergo ꝙ omnes ll.pce
a dentes,que loquunt de pena adijcienda[a] in compromiſſo,intelli
gunt quãdo promiſſum eſt parere arbitro pacto nudo.Nã ſi p
1 ſtipulationem,nõ eſt neceſſaria pena.Et † hoc ego concludo,ꝙ
in l.ſi cum dies.§.ſi.ſ.eo.eſt caſus pro opi.Vltramõ.ꝙ vbi p-
cedit cõuentio nuda,⁊ ſequitur ſtipulatio penalis,eodez modo
cõmittitur pena,quo cõmitteretur ſi precederet ſtipulatio ve-
2 ſtita.⁊ d plene dicã j.de ver.ob l.ſi ita ſtipulat⁹.¶ Sz q̃ro,† an
iſto caſu,q cõpromiſſuz ſit p ſtipulationẽ ſine pena,oriat actio
ex ſententia,ac ſi pena eſſet inſerta.de quo no.per Cy.in l.j.C.e.

ADDITIO.

a ALEX ¶ De pena adijcienda.Not.qualiter debeat intelligi id,
quod dicitur,in compromiſſo requiritur pena.Adde quod no.
Bar.C.eod.titu.in l.cum antea.

LEX XXXIIII.

1 ☞ Sententia lata pro fideiuſſore,non porrigitur ad principa-
lem,ſecus econtra.

Aduerſus. Si ab eo petatur,ad quem exce-
ptio rei iudicate porrigitur,pe-
na cõpromiſſi committit,alias ſecus.h.d.¶ Not.iſtã
a l.[a] quod † ſententia lata pro fideiuſſore nõ porrigitur
1 ad principalez.ſecus econtra.l.duob⁹.§.j.j.de iureiu.licet in cõ
trarium faciat l.ſi.j.eo.tit.circa ſi.Dic vt ibi dixi.

ADDITIO.

a ALEX.¶ No.iſtã l.An ſnĩa lata pro fideiuſſore proſit reo.Sz
de hui⁹ §.intellectu,vide Bar.i l.ſi.j.de iureiu.⁊ in l.duob⁹.§.j.
eo.tit.Facit quod no.Bar.in l.ex duobus.in iiij.q.de duob.re.

LEX XXXV.

a **Si qui rem.** [a]Is cuius facto ſoluitur com-
promiſſum,incidit in penam.
Item pena,que apponitur loco contemptus,poteſt
peti vna cum principali.h.d.¶ Opp.de l.ſi quis a ſo
cio.j.pro ſoc.⁊ de act.emp.l.predia.Solu.hec pena apponit lo-
co contemptus,ibi loco intereſſe rei.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si quis rẽ.Hic habes ꝙ arbitrium ſoluitur iudicio
excepto,quid ſi cõpromiſſuz eſt in arbitratorẽ,poſtea itur ad iu
dicem,an ſoluetur per lit.conte.an per ſententiam,vide Bart.
in l.qui fidem.ſ.de tranſac.Et ad id,qd dicitur de pena contem
ptus,que petitur vna cum principali,Adde tex.in l.vbi pactuz.
⁊ ibi Bar.C.de tranſac.Et vide Bal.qui etiam not.limitat iſtã
materiam,⁊ aliter etiam limitat Car.in cle.quandiu.de app.Et
vide Bal.in l.cũ proponas.C.de tranſ.¶ Adde Ro.cõſ.cccxx-
viij POMA.Limita vt per Bar.l.ita ſtipulat⁹.in vlt.parte.verſ.
vltimo opponitur.de ver.ob.⁊ vide aliqd ad iſtã l.p Ro.conſi.
cccxxxij.dub.⁊ de materia huius legis vide Paul.de Caſtr.⁊
Alex.in l.pecuniam.j.ſi cer.pet.cum concord.per eos datis,an
pendente tali compromiſſo poſſit agi coram iudice.

LEX XXXVI.

1 ☞ Conditio tacita quod impedit natiuitatem actionis.

Ita demum tamen.

§.Sed ⁊ ſi quidem. Pena cõpro-
miſſi habet in
ſe tacitam conditionẽ,vt cõtra eius exactionem doli obijciatur
exceptio.h.d.in prin.legis ibi,committitur.i.commiſſa ſub hac
cõditione exigitur.¶ Opp.in prin.dicitur,quod ſtipulatio hz
conditionem,ſi nihil dolo ſit In fin.dicitur,ꝙ ſi ſit aliquid dolo

habet locum exceptio doli. Contra, ſi ſit dolo, ſtipulatio non cõmittitur, quaſi deficiente conditione, ergo exceptio non eſt neceſſaria. Dicit glo. not. † Iſta conditio ineſt tacite, ⁊ tacita conditio non impedit natiuitatem actionis, vt l. condiones extrinſecus. ꝭ. de cond. ⁊ demon. Hoc eſt falſum, vt no. in l. item quia. ſ. de pac. Et ideo dicas, ꝙ ineſt tacite cõditio exactioni, nõ cõmiſſioni ſtipulatiõis. ¶ Opp. quãdo aduocat⁹ corrũpit͛ habet locũ i ite. reſti. l. j. C. de aduo. diuer. iu. ergo nõ hꝫ locũ actio de dolo. Sol. dic quod actio de dolo competit hic ad cetera damna.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Corrũpitur. Si aduocat⁹ corrũpitur, vide in l. iij. C. eo. ⁊ per Imol. in l. Diuus. ꝭ. de re iudic. ¶ POMA. Vide Alexand. in l. j. ꝭ. de legat. ij.

LEX XXXVII.

Non diſtinguemus. §. Sacerdotio.

a ¶ Not. ꝙ ſacerdos poteſt eſſe arbiter. Quod itellige in ſimplici ſacerdote, ſecus ſi eſt monachus, vel alias regularis, quod dic vt in l. Pedius. ſ. eo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sacerdotio. Nota tex. in hac l. in verſ. non eſt cogendus, ꝙ ſi factũ eſt cõpromiſſum de vna re, q̃ pendẽte iudicio petiit, arbiter poterit ſine nouo cõpromiſſo facere cõdẽnationẽ ad intereſſe. Quod ſingulariter nota, ⁊ itellige vt hic notatur ⁊ habetur. ¶ POM. Ad iſtũ tex. vide Feli. i c. preſentata, de teſtib.

1 ☞ Compromiſſum non poteſt fieri de crimine, quando agitur criminaliter, etiam ſi pena ſit pecuniaria.

2 Tranſigi quando poteſt ſuper crimine, poteſt ⁊ in arbitratorẽ compromitti.

Arbitramentum eſt tranſactio.

§. Iulianus.

De cauſa meri ⁊ miſti imperij, vel de cauſa ſtatus nõ poteſt compromitti.

1 h. d. cũ §. ſeq. ¶ Querit glo. † vtrũ hoc ſit verum, ſiue de crimine agat͛ ciuiliter, ſiue criminaliter. Et determinat, ꝙ debeat intelligi, quando criminaliter, Nam ſi ciuiliter, tunc poſſet cõpromitti. l. quid ergo. §. ex compromiſſo. ſ. de his qui not. inf. Et aſſignat rationem, quia quilibet ſoluens penam pecuniariam liberaretur, ⁊ euitaret penam corporalem. Innuit ergo glo. ꝙ ſi de crimine imponeretur pena pecuniaria, poſſet cõpromitti, ⁊ pronuntiaret arbiter penam dandam fiſco, ſi non pareatur, pena cõpromiſſi committeretur parti, l. arbiter intra. ꝭ. eo. Hoc nõ pla

a cet Iaco. Butr. quia ꝑ hoc lederet͛ ius fiſci. a Pro hoc ꝭ. prox. §. ibi, eadem dicenda ſunt, ⁊c. Nec ob. iſta gl. qr hec ratio non eſt generalis. Nec ob. l. arbiter. ꝭ. eod. quia ibi id, quod deducebat͛ i

2 compromiſſum, totum pertinebat ad partem. † Itẽ querit glo. nunquid ſuper iſtis delictis poſſit tranſigi? Dicit gloſ. non regulariter, per eãdem rationem. Tu dicas, quod tranſactio, per quã preiudicat͛ omnibus, nullo modo licet, vt no. in l. tranſigere. C. de tranſac. Sed tranſactio, per quã preiudicatur tranſigenti ſuper iſtis criminibus, licet quandoqꝫ. d. l. tranſigere. Et

b per hoc dico, b quod eodem modo licet compromitti in arbitratorem, quo licet tranſigi, quia tranſactio eſt. Et ſic iſtum §. itelligo, quod non poteſt compromitti in arbitrum.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Ius fiſci. Vide Abb. conſi. lxxvij. ij. dub. in ij. volu. Ro. conſi. clv.

b ALEX. ¶ Et per hoc. Vide Ioã. An. i ti. de arb. §. poteſt. vel §. ſeq. in addi. incip. dicit Guido.

1 ☞ Statutum, quod omnes cauſe compromittantur, non comprehendit cauſas miſti imperij.

§. De liberali.

a Glo. hic querit, quid i aſcriptitijs, ⁊ in cõuerſione, ⁊ monachatione, ⁊ matrimonio? Et reſpondet, ꝙ idẽ. Item quero, quid in cauſis miſti imperij? Dic quod idem, vt no. in l. idem Pomponius, ſi de meis. ſ. eo. Et ibi no. dicit glo. Et quod ſit verũ, dicit gl. probo per l. ſi. C. vbi ⁊ apud quem. ⁊ extra eo. c. pe. Ex hoc dicebam,

1 quod † ſtatutum huius ciuitatis, ꝙ precipit omnes cauſas com

b promitti, nõ porrigatur b ad cauſas miſti imperij. * ¶ Sed que

* ro, quid de libertate eccleſie? Dic vt extra eo. c. cum tempore.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ De liberali. Ad iſtũ tex. cõcordat c. cauſam. de reſti. in ite. Sed vtrũ de cauſa liberali arbiter poſſit cognoſcere incidẽter, licet ꝓncipaliter nõ? Videt͛ quod ſic, ꝑ l. quoties. C. de iud. ꝙ dicas habere locũ i arbitro, ⁊ eſt tex. notabil. ſecũdũ vnã lecturam in l. cũ proponas, ⁊ ibi Bal. C. de reb. cre. ⁊ glo. fin. hic in fi. ⁊ l. iterdũ. § qui furẽ. ⁊ quod ibi no. Bar. de fur. ¶ Add. ꝙ voluit Roma. cõſi. cccxix. ¶ Vide Lanfran. in trac. de arbi. v. ſimul. compromiſſum. ⁊ Roma. conſi. cclxij. ⁊ conſi. cccxix.

b ALEX. ¶ Nõ porrigat͛. Si ſtatutũ dicit, ꝙ oẽs cauſe debeãt cõpromitti, nõ porrigit͛ ad cauſam miſti imperij, vide Bar. ꝭ. ea. l.

§. queſitũ. Sed ſtãte dicto ſtatuto, quero, quis eſt ciuis Florentinus, non habet ibi domicilium, habet tamen alibi, an ibi poſſit cogi per conſortem, ſi ibi reperiatur eſſe extra in domicilio ſuo? Imo. in c. ſane. de for. cõpe. dicit ſe dixiſſe quod non, per ibi notata per Io. And. in d. c. ſane. ⁊ Ant. in c. fin. eo. tit. Quod no. ad intellectum dicti ſtatuti. Item adde, quod dictum ſtatutum nõ habet locum, vbi per partem opponitur exceptio impediẽs litis ingreſſum. ſecundum Bal. i l. fratres. C. de tranſac. ⁊ in l. ſi iudex. ſ. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ¶ Adde, quod ſtatutum dicens ꝙ omnes cauſe compromittantur, nõ comprehendit cauſas miſti imperij. Rom. conſi. cccxix. ⁊ conſi. cclxij.

* CLAVD. ¶ Imperij. Vide Rom. conſi. cclxiij.

§. Si ſeruus.

Nõ valet cõpromiſſum factũ a ſeruo nec arbiter cogitur ſententiare. h. d.

1 ☞ Reconuentio non habet locum coram arbitro.

§. Item ſi quis.

Legat⁹ tẽpore legatiõis cogit coram arbitro litigare illis caſib⁹, quib⁹ corã iudice ordinario cogeret͛, ⁊ nõ al͛r. h dicit. ¶ No.

1 tex. † i fi. videt͛ caſus, ꝙ corã arbitro lo.⁹ ſit reconuentioni. a Ad

a contrariũ eſt tex. extra eo. c. cũ dilectus. ſed poſſes dicere, ꝙ hic cogitur ſe defendere coram iudice ordinario, non corã arbitro.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Reconuentio ii. adde Bar. latius in auth. ⁊ cõſequẽter. C. de ſen. ¶ AND BARB. Et vide gloſſ. fin. i l. eſt receptũ. ſ. de iuri. omni. iudi. vbi dicit, ꝙ corã iudice prorogato de volũtate part. ũ habet locũ recõuentio. Quam gl. ſumme nota cõtra Bar. in prealle. authen. ⁊ conſequenter, vbi tenet, ꝙ idem quod in arbitro, ⁊ eũ ſequitur ibi Ang. ⁊ Pet. de Anch. in c. j. de mu. pet. licet Anto. teneat contra, ⁊ ſequitur ibidem Io. pro quib⁹ facit prealle. gloſſ. quam nemo eorum allegant.

§. Diis.

Inter petitorẽ ⁊ poſſeſſorem hereditatis debent ſilere lites ſpeciales, etiam corã arbitro. hoc dicit. ¶ No §. iſtum, nec corrigitur per l. fi. C. de peti. here. quia illa loquitur petitore vel poſſeſſore conuento a quodã tertio, hic quãdo eſt queſtio particularis inter illos. Item illa lex loquitur, vt dixi, in petitore vel poſſeſſore cõuento. Secus, ſi alter eorum ageret contra tertium. l. ſi bone fidei. ꝭ. de pet. here. ⁊ l. ſi poſt. ꝭ. de excep. ⁊ ibi plene dixi verſi. dic ergo.

§. Dies.

Si dictum eſt in cõpromiſſo de prorogatione, iſta conuẽtio prorogationẽ nõ facit, niſi ſequatur iuſſus arbitri. hoc dicit. Vel ſic, Promiſſio de ꝓrogãdo prorogationẽ nõ facit, niſi ſubſequatur ꝓrogatio. hoc dicit. Glo. laborat i poſitiõe caſus ſed in ſummario ego poſui tibi veritatẽ.

§. Si arbiter.

Arbiter ſe occultãs, per iudicẽ poteſt citari, ⁊ mulctari.

§. Cum in plures.

a Dictio, qlibet, eſt diſtributiua, dictio oĩs, eſt collectiua, h dicit. Vel ſic, Dictio, qlibet, diſtribuit actũ i quẽlibet ſeparati, dictio, oĩs, cõiuncti. h. d. ¶ No. iſtũ tex. de h ꝑ glo. in l. ſi pluribus. ꝭ. de le. ij. Dixi latius in l. hoc articulo, de her. iſti.

ADDITIO.

a POM. ¶ Cũ in plures. Vide Lanfr. in trac. de arbi. in ix. ſing.

a §. Cum quidam.

a Si arbiter efficiat͛ inimicus partis, cõtra petitionẽ pene obſtat exceptio doli. hoc dicit. Et iſtũ § intellige, quando ſuperueniunt inimicitie abſqꝫ culpa partis. Nam ſi eius culpa, tũc incurreret etiã penam cõpromiſſi, qr per eũ factũ eſt, quominus arbitrator ſententiam diceret, ⁊ ſic incidit in penam, vt ſ. eod. l. diem. §. ſi quis litigatorum. ⁊ ꝭ. eo. l. non ex omnibus, in princi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cũ qdã. Vide no. ꝑ Bal. ꝑ iſtũ tex. i rub. C. de appel. in fi. ⁊ adde ꝙ cõtra ſentẽtiã latã per inimicitias capitales, petitur reſtitutio, ſm Bal. in l. venales. C. quãdo prouoca. nõ eſt neceſ. Et hic adde Bal. in l. arbitro. q ſatiſd. cog. ⁊ iſte tex. facit ad ea, que no. poſt Bar. in l. i. ꝭ. de exce. vbi allegaui etiam iſtã, ⁊ allegaui etiam Bal. in l. ij. C. vt lit. pen. ꝙ reclamatio ad arbitrium boni viri, dicit͛ quaſi appellatio. Et Bal. i l. fi. de app. rec. Bar. ⁊ Bal. in l. j. C. eo. vbi videntur dicere contrarium, vtrum autẽ ſit actio nullitatis, vel iniqtatis, vide Bal. i l. iij. C. eo. ti. ¶ Ad. de ꝙ reclamare ab arbitrio boni viri, ſit quaſi appellatio. Ro. conſi. xc. ⁊ quod dicit Bar. i hoc §. dicit etiam Guid. de Suz. vt refert Ioã. And. in addi. ad Spec. i §. finit͛. ver. itẽ ſi capitales.

a §. De officio.

a Arbiter nihil poteſt vltra illud, qd eſt ſibi in compromiſſo conceſſum.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ De officio. Vide Bar. in l. Aquiliana. C. de trãſact. ad qd allegaui iſtũ §. ¶ Vide quid per iſtum tex. decidit Rom. cõſi. cxv. incip. viſo compromiſſo. j. dubio. ⁊ etiam alia qua per Iaſ. l. ſi ſuper poſſeſſione. i. no. C. de trãſac. ⁊ pro limitatione huius §. vide Fely. c. cauſam q̃. de re iud. Rom. conſi. cvj.

Reforma

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

1 ☞Reformationes vt poſſit dictare aduocatus,cautela.
2 Statutū quod quelibet cauſa cōpromittatur,quādo cōpre-
hendat cauſam concernentem,vbi pupillus educari debeat.

§.Queſitum. Arbiter debet dicere ſententiam ꝑ
quam lis finiatur.nec poteſt in aliū
1 delegare,niſi hoc ſibi cōmiſſum fuerit.h.d.Primo † ꝑ iſtū tex.
reddaris cautus,quando es aduocatus ad dictandū reforma
tiones facias poni,quod poſſit ⁊ ꝑ alios,alias nō poſſet hoc,vt
2 incideremus in dubiū.Si in † ciuitate iſta eſt ſtatutū,ꝙ que
libet cauſa compromittatur:Modo quidam petebat ꝑ iudicē
decerni apud quem debeat pupillus ali.Querit vtrū iſta cau-
ſa debeat compromitti.Et videtur ꝙ nō,cū ſit miſti imperij:er
go,⁊c.vt nota.ſ.ea.l.§.de liberali.Preterea de hoc non poſſet
a tranſigi:ᵃ ergo,⁊c.Sed ſi verba ſtatuti eſſent adeo gn̄alia,ꝙ
iſtam cauſam comprehenderent,tunc deberet ꝑ arbitrū ſenten
tiari,an iudex deberet decernere,nō quod ipſe arbiter decerne
ret.Et hoc videtur velle hic text.dum dicit,vt arbiter ſtatue-
ret,⁊c.Unde arbiter poteſt de hoc iudicare ſcilicet ad iudicis
arbitrium eundum eſſe,quia de hoc dubitabatur:nō autē quid
iudex facturus erat,ſed an facere debeat.

ADDITIO.

a ALEX.¶Nō poſſet trāſigi.Uide no.Bal.in l.tutor.ī.de tut.et
cur.da.ab his.vbi ēt ponit idē in hoc dubio qd hic.⁊ vide Bal.
in l.fi.C.vbi ⁊ apud quem in inte.reſt.pe.⁊ ſ.ea.l.§.Julianus.ī
fi.⁊ §.ſequen.⁊ quod ibi dixi.

a §.An ⁊ ſatiſdarem. Hic eſt bonus tex.ᵃ cū
glo.

ADDITIO.

a ALEX.¶Bonus tex.vide gl.⁊ Bar.in l.j.C.de procu.

LEX XXXIX.

1 ☞Pena ſi eſt cōmiſſa,⁊ ſentētia confirmata tacite per lapſum
decem dierum,quando vtrunqꝫ confirmetur.

SI duo. Si ſententia per arbitrū fertur pro,
vel ꝯ vnū ex duob.reis,ſi ab altero pe
tatur vel contra alterū pena cōmittitur,ſi ſocij ſunt
alias,ſecus.h.d.¶Oppo.de l.ſi vnus.ī.reſpō.ſ.de
a pact.ᵃ Sol.iſtud ꝯrium eſt ita difficile,ſicut aliud ꝙ ſit ī mun-
do.ibi loquitur in pacto,hic in ſententia,dicit glo.vel aliter,nec
ibi,nec hic cōmittit pactū,ſed pena.De hoc dicā in l.ſi vnus.ſ.
1 de pa.⁊ ibi declarabo.¶Quero,ſi pena ē † cōmiſſa,⁊ ſnīa cōfir
mata taciturnitate decē dierum,vtrum confirmetur vtrunqꝫ.
Uidet ꝙ nō in l.reſcriptū.§.ſi pacto.ſ.de pac.Breuiter dic,ꝙ
ſi pena tantummodo eſt appoſita,nō homologabitur ſnīa cur-
ſu decem dierum,vt no.in l.ij.ſ.eo.Sꝫ ſi eſſet dictum,rato ma-
nente pacto,tunc vtrunqꝫ peteretur.l.qui fidem.ſ.de tranſac.

ADDITIO.

a ALEX.¶De pac.Et ad hāc l.vide Bar.in l.ex duobus reis.in
iiij.⁊ v.q.in ꝓ.q̄ro qd ſi pena eſt commiſſa.ī.de duo.re.vide ple
ne in l.ſi pupillam.ī.e.tit.⁊ ibi gl.

a §.Semel.ᵃ Pena ſemel cōmiſſa,ampliꝰ non commit
titur,niſi ſit actū.h.d.¶No.iſtū text.Due
enim ſunt clauſule que apponūtur in inſtrumentis cōiter circa
penam:vna,ꝙ pena toties committatur,quoties fuerit contra
factum:iſta ſumitur hic.Et alia pena,que ſi eſt ſoluta,vl nō,cō
tractus remanet firmus,que vocatur,rato manēte pacto,que
ſumitur ex l.qui fidem.ſ.de tranſac.¶Opponi.quod pena ſe-
b mel cōmiſſa iterum cōmittatur.ᵇ l.ſi procuratorem.ī.rem ra.
ha.⁊ ī.de ꝟb.obl.l.ſi ſic.Gl.dicit ꝙ ibi non erat intereſſe,nec pe
na.Tu dic plene per gl.⁊ Dyn.in l.ſi ſic.ī.de verb.obli.

ADDITIONES.

a AND.BARB.¶Semel.Quot vicibus pōt committi,vide ad
plenum in rub.ſ.e.per Lud.
b ALEX.¶Iterū committat.An pena poſſit ſepius cōmitti?vi
de gl.Bar.⁊ doc.in d.l.ij.in fi.C.de iure emphy.vide Lu.Ro.ī
l.ſi finita.in prin.de dam.infe.⁊ Spe.in tit.de act.§.fi.ver.qd ſi
dictum fuit in cōpromiſſo,quod pena pluries cōmittatur?ad-
de an pena poſſit ſepius committi,Bal.conſi.xxx.

LEX XL.

1 ☞Pupillus obligatus naturaliter non reſtituitur.

a SI pupillus.ᵃ Pupillo compromittente
non cogit arbiter ſententiā
dicere,niſi fideiuſſores interceſſerit.h.d.¶Opp.ꝙ
ēt fideiuſſoribꝰ ſuccurrat,vt l.ſi minor.de ꝑcu.cū ſi.
1 Sol.Hic pupillus † tenebatur naturaliter tantū,ideo in inte.
reſti.ſibi non competit,ergo nec fideiuſſori.¶Opp.ſi pupillꝰ
non tenetur,ergo fideiuſſor non accedit.l.i.ī.d fideiuſ.Sol.In
tellige de pupillo,qui obligatur naturaliter,vt in gl.

ADDITIO.

a POMA.¶Si pupillꝰ.Uide Lanfran.in tract.de arb.queſtio.
ij.Bar.conſi.xlvij.

LEX XLI.

1 ☞Arbiter non pōt diebus feriatis ſententiam dicere.
Clauſula diebus feriatis,⁊ non feriatis,appoſita in cōpromiſ-
ſo,quid operetur.
2 Ferijs inductis in honorem Dei renuntiari non poteſt.
Arbitrator diebus feriatis,etiam in honorem Dei,poteſt lau
dare.

SI feriatis Snīa lata die feriata ob neceſ
ſitatem hominum cogente p̄-
tore valet:ſecus ſi eſſet feriata ob honorē Dei.h.d.
Alio modo legitur,vt hoc dicat,Snīa lata cogente
pretore die feriata ob neceſſitatem hominum,valet,ſecus pre-
1 tore non cogente,niſi hoc ſit actū.h.d.Et † propter hoc appo
nit quotidie in compromiſſis,quod cognoſcere poſſit,⁊ pronū
ciare,ſeu ſententiam dicere diebus feriatis,vel nō feriatis.Et
hoc intellige in arbitro,ſecus in arbitratore,vt dixi in l.idem
2 Pomponius,ſi de meis.§.fi.ſ.eo.¶Item not.† quod ſi ferie
ſint inducte ī honorem Dei,non poteſt ex conſenſu partiū eis
renunciari,vel authoritate iudicis ex predictis patet,⁊ ſic ſen
tentia arbitri lata illa die non valeret,ſecus in ſentētia arbitra
torum:Nam,cum ſit quedā tranſactio,poteſt etiam ferri die
bus feriatis.l.dies.C.de fer.Alij legunt iſtam legem alio mō,
quod dicta verba,niſi aliqua,⁊c.ſunt verba exceptiōis,hoc mo
do,ſi arbiter ferat ſententiam die feriata,⁊ petatur pena,non
habebit locū iſta exceptio,bene ageres,niſi illa dies aliqua die
lege excepta ſit,⁊c.⁊ ſemper intellige ſententiam dictam die fe
riata ob neceſſitatem hominum.

LEX XLII.

QUamuis. Effectus ſententie arbi tranſit
ad heredes,licet de eis mētio fa
cta non fuerit.h.d.Uides ergo,quod licet ante latā
ſententiam compromiſſum nō porrigatur ad hr̄des
l.diem,§.j.ſ.e.tamen effectus bene porrigitur,vt hic,

LEX XLIII.

* CUm pena.* In penis non inſpicimus in
tereſſe,quando offendit is,cui
pena principaliter eſt promiſſa.h.d.text.cum gloſſ.
¶Op.d l.aduerſus.⁊ l.ſi duo.ſ.e.Sol.Hic venit cō
tra cōpromiſſum directo agēdo cōtra eum,cui eſt promiſſa pe-
na,ideo nō inſpicitur an interſit.In cōtrarijs fuit actum cōtra
alium,quā cōtra eum,cui eſt promiſſa pena ideo non committi
tur,niſi interſit.Et hoc modo debet intelligi l.ſtipulatio iſta.§.
alteri.ī.de verb.obl.⁊ quod no.in l.ij.in fi.⁊ l.iiij.ī.de verb.obli.

ADDITIO.

* CLAVD.¶Cū pena.Hic eſt gl.que vult,quod licet quādo res
fuit euicta per compromiſſum non tenetur de euictione vendi-
tor.l.ſi dictum.§.ſi ex compromiſſo.ī.de euict.tamen fallit,ſi vē
ditor compromiſiſſet de euictione,quomodocunque res euin-
cat,quā allegat Bal.in l.ſi domus.§.de euictione.ff.de leg.j.ꝙ
pro ſingulari allegat Bar.in §.actionum.Inſtit.de actio.

LEX XLIIII.

a NOn et omnibus.ᵃ Primo ponit ex
quib.cauſis pena
cōpromiſſi committatur.Secundo an arbiter poſſit
punire cōtumaciā litigatoris.Secūda ibi,ſi qdē.Pri-
ma pars legitur duobus mod.Et ſm primam lect.veriorē hoc
intendit,Qui nō dat ꝙ iuſſus eſt dare,vel dat operā ne confe
ratur,incidit in penam.h.d.Roger.legit alio modo,ſꝫ non cu-
ro de eius lec.Uenio ad ſecundam partē,que legitur duobus
mod.Uno modo de pena contumacie,que infert non reſtituen
ti.hoc eſt,de delatione iuramenti in litem.Alio modo intelli-
gitur de pena,hoc eſt de mulcta.Et ſm primam lecturam bre-
uiter hoc intendit,Contra non reſtituentem poteſt arbiter de
ferre iuramentum in litem,teſtes autem non producentem pu-
nire non poteſt.hoc dicit.¶Opp.ad iſtam lec.Arbiter cum ſe
mel iuſſit rem reſtitui per primam ſententiam,functus eſt offō
ſuo.ſ.e.l.dicere in fi.⁊ l.ſeq.ſic de cetero iurm̄ in litem deferre
non poteſt.Sol gl.intelligas quando ante ſententiam certum
erat ipſum reſtituere nolle,vel non poſſe,vnde ante primā ſen
tentiam defert illud iuramentum in litem.Uel intelligas in a-
ctionibus bonefidei,in quibus non fertur niſi vna ſententia.
Pro quo facit l.j.in ī.mag.gl.ī.de actio.emp.Sed ſi velles in-
telligere,quod poſt p̄mā ſententiam defertur iuramentū,non
procederet hoc ſecundum gl.niſi intelligeres quod eſſet actū,
quod poſſet ſuper eodem ſepius pronunciare,vt dixi ſupra e.
l.quid tamen in principi.Item eſſet neceſſe,quod eſſet actum,
quod pena toties committatur,quoties contra factum fuerit.
Nam alias eo ipſo quod non paruit ſententie prime,incidit in
penā,⁊ ſolutū eſſet compromiſſum,vt ſ.eodem.l.ſi duo.ī fi.Di
ces tu,hoc non eſt verum,nam deferri iuramentum in litē poſt

ſententiam, pertinet ad executionem prime ſentētie, vt vidiſtis in l. ſi cum exceptiōe. §. in hac. ſ. quod met. cauſ. Sz arbiter non poteſt exequi ſentētiā ſuaz, l. a diuo pio. in prin. ĵ. de re iud. Nec de hoc in eum cōpromitti pōt, quia eſt mixti imperij. l. nō diſtinguemus. §. Julianus. ſ. eo. Sol. hic defertur iuramētum in litē ex officio iudicis, quod deſeruit in actionib⁹ arbitrarijs, ⁊ ſic eſt iuriſdictionis, non mixti imperij executio: q2 ſi eſſet mixti imperij, de ea non poſſet compromitti, nec competeret minori magiſtratui. l. iiij. §. duas. ⁊ ſeq. ĵ. de dam. infec. Videbitis in l. iubere
b cauere. de iuriſ. om. iu. Secūdo modo[b] legitur hic, vt loquat de
c multa. ⁊ ſecūdum hāc lec. h. d. Arbiter poteſt mulctare[c] cōtumacem, ſi hoc fuit ſibi cōceſſum, niſi aliquid iniuſtum p̄ciperet, h. d. Et iſta vltima particula colligitur ex ver. quo in numero, Nam cogere partem vt pducat cōtra ſe teſtes, eſt iniquū, adeo quod ſi non ſtetur, non incidit in penam, ⁊ ideo non poteſt eum mulctare, vt ſ. eod. l. ſi cum dies. §. ex compromiſſo.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non ex omnibus. Vide Bart. ⁊ doctor. in l. ij. C. eod.
AND. BARB. ¶ Adde gl. ⁊ doct. in c. ex literis. de conſtit.
b ¶ Secundo modo. Vide Sal. l. ſi. C. de edendo.
c ALEX. ¶ Poteſt mulctare. An arbiter poſſit mulctare? vide Bar. in l. j. in prin. ſ. ſi quis ius dic. nō obtē. Et quod nō niſi ſit ſibi cōmiſſum, vide tex. in l. quid tamen. §. ſi. ſ. eo. niſi in caſu cq. ſuſpicionis. de offi. dele. per Cyn. in l. j. ſi quis ius dic. ⁊ que dixi poſt Bar. in l. j. §. j. ſ. ſi quis ius dic. ⁊ ibi per doc.

§. Cum arbiter. Duobus modis legit, ⁊ hoc intēdit, Si vtraq3 pars eſt inobediēs, pena nō cōmittitur. h. d. cum l. ſeq. ſecundum aliā lec. que colligitur ibi. l. plane, h. d. Ille, qui eſt in mora prorogandi diē, incidit in penam. h. d. Et ſecundum hoc intellige quod arbitro fuit cōmiſſum, quod iuberet partibus prorogare diez, nō quod ipſe prorogaret, ⁊ ideo ille, qui eſt in mora faciendi, incidit in penam, quia per eum fit, quo minus ſentētia detur.

LEX XLV.

a Arbiter. [a]Qui non venit eo tempore quo venire non expediebat, contumax non cenſetur. hoc dicit. Per hanc l. aſſumpta eſt illa practica, quod in termino citationis pars compareat coram iudice, ⁊ abſentis contumaciam incuſat. l. properandum. §. ⁊ ſi quidem. de iudi. Et hoc ideo ne poſſet dicere, nō tenebar venire, quia non veniſti tu nec iudex, vt hic. Materiam huius l. vidiſtis plene in l. ij. in ſi. ſ. ſi quis in ius vocat. non ierit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Arbiter. An ſit verū dictū ſecūde gl. hic, vide Ange. ⁊ Imo. in l. cum ſtipulatus. alle. in gl. Et vide quod per hanc l. dixit Bar. in l. item illa. de conſt. pec. Quid ſi reus non comparuit in termino, ⁊ iudices erant impediti an debeat condēnari in expenſis, vide Panor. in c. ſi. de dolo.

LEX XLVI.

a
b Cum lege. [a]Minor xx. ann. nō pōt eſſe arbiter. h. d. Facit ad queſtionez[b], an ſtatutū poſſit facere, quod minor poſſit eē poteſtas. De quo plene dixi in l. quidā conſulebant. de re iud.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cum lege. Per Imol. in l. quidam de re iud.
b AND. BARB. ¶ Facit ad queſtionem. Pondera Bar. in l. qdaz conſulebant. de re iud. vide c. cum viceſimum. de offic. deleg. per omnes ſcriben. vide ibi glo. pro intellectu huius l. vide doct. ibi ſed an habeat locum in arbitratore. Abb. ibi decidit quod ſic, q2 appellatione arbitrorum, venit arbitrator. Facit l. ſocietatem mecum. §. arbitrorum. ĵ. pro ſocio. vide Jo. an. in c. vno. de off. de leg. vbi dicit, q̄ illud, quod ibi diſponitur in arbitro, habet locū in arbitratore, ex eo q2 appellatione arbitri, venit arbitrator, ⁊ etiam ibi, diuerſarum. Sed an iſta l. habeat locum in arbitro electo ex iuris diſpoſitione. Bal. dicto c. cum viceſimum. tenuit qđ non, q2 ille equiparatur iudici, vide ibi q2 pulchre loquit.

§. Maior. Minor reſtituitur, ſi inconſulte paſſus eſt in ſe compromitti. h. d.

LEX XLVII.

1 ☞ Fiſco, per ſubditum non queritur, niſi notarius ipſe ſtipuletur penā, ⁊ appoſita parti in promiſſione de non offendendo, cuius medietas ſit fiſci, ⁊ alia pars non acquiritur fiſco, niſi notarius ſtipuletur.

a Arbiter Intra certum diem[a]. Sententia arbitri ſuper pena nō valet, etiā ſi fiſco ſit inferenda, ſed ſuper alia ſententia remanet firma, ⁊ compromiſſi pena committitur. h. d. ¶ Oppo. ĵ. de
b iur. fiſ. l. [b]j. vbi ex cōtractu priuatorum pene inferuntur in fiſcū. Sol. Debes intelligere, quod ibi fuit promiſſum notario tanq̄ publice perſone querenti fiſco, hic vero partes promiſerunt in
1 ter ſe fiſco penam dandam, quod fieri nō poteſt. ¶ Et quo ſuo. quod licet poteſtas patris vel poteſtas domini ſit ſufficiēs, vt per ſeruum vel filium alij querat. §. alteri. Inſti. de inuti. ſtipula. tamen poteſtas, que eſt ratione iuriſdictionis, ſibi nō querit. Nam hic per ſubditum fiſco non queritur, ſicut nec per libertū patrono. l. ſi ſtipulat⁹. §. Chryſogonus. ĵ. de ver. obl. quod valet quia in contractibus pacis ſepe vidi apponi: Promittit enim vna pars alteri non offendere ſub certa pena, cuius vna medietas veniat applicanda communi, alia parti. quod non valet, niſi notarius ſtipularetur pro fiſco. vt dixi in l. j. ĵ. de iure fiſ.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Intra certum diem. No. bene ⁊ vide hic Bal. ⁊ quod no. ſimiliter in l. illud. de ſacroſan. eccle.
b ALEX. ¶ Opp. ĵ. de iur. fiſ. vide no. per Gui. de Suza. in l. ſi q̄s maior. C. de tranſa. ⁊ Pet. de Anch. in conſi. j.

LEX XLVIII.

1 ☞ Sententia an valeat quando non eſt pronuntiatum de omnibus, de quibus in compromiſſo.
2 Omittere quando quis dicatur malitioſe, que ſunt in compromiſſum deducta.

a De rebus. [a]Hec lex legitur duobus modis, ⁊ ſecūdū primā lect. breuiter hoc intendit, Si compromiſſuz eſt generale, ⁊ libellus eſt ſpecialis, ſententia arbitri nō porrigitur, niſi ad res in libello comprehenſas, vel ad eas, que maligne omiſſe fuerūt. hoc dicit. quam l. no. Opponitur, ſi in iudicio eſſet actum de certis rebus, agēti poſtea de alijs nullo caſu obſtat exceptio rei iudicate. l. cum queritur. ĵ. de excep. rei iudi. ergo nullo caſu pena committitur. ſ. eo. l. aduerſus. Sed hic dicitur, quod aliquo caſu pena committitur, ergo, ⁊c. Cuius timore dicūt quidaz quod hic libellus eſt generalis. Et iſta eſt ſecunda lectu. de qua dicas ſtatim. Tamē tu primam lect. ſuſtineas. Dicit enim quod quedam ſpecies in petitione ſunt omiſſe, ⁊ ſic petitio nō eſt generalis. Ad cōtrarium reſpondeo, quod pena committitur ex duabus cauſis, quia non eſt paritum ſententie arbitri, vel quia per partem ſeu per partes factum eſt quominus pronūtietur. l. nō ex omnibus, cum ſi. ſ. eodem. Et id, quod hic dicitur, quod ſi maligne, ⁊c. committitur pena ex ea parte, quia per eum factum eſt quominus ſententietur. Habes vnam lec. que eſt notāda. Secūdum aliam lecturam hoc intēdit, Si compromiſſum eſt generale, petitio generalis, proſecutio ſpecialis, ſententia generalis, ſi non proſecuta petantur, pena non committitur, niſi malitioſe proſecutio fuerit omiſſa. hoc dicit. ¶ Oppon. ſecundum iſtam lecturam, fuit petitio generalis contra text. qui dicit, in petitionem a Lucio Titio deducte non ſunt. Gl. exponit in petitione,
b id eſt, proſecutionem petitionis. ¶ Item oppo. [b]ſecundū iſtā lecturam fuit ſententia generalis. Cōtra, quia tex. dicit, nec arbiter de ijs quicquam, ⁊c. Soluit gl. non pronuntiauit expreſſe, vel ſpecialiter, ſed generaliter ſic. Sed ad iſtam opp. q2 niſi pronuntietur de omnibus, de quibus eſt actum, ſententia non valeret. l. quid tamen. in princip. ſupra eodem. Solut. Vt intelligas
1 gloſ. ⁊ materiam dicas: Quandoque eſt vnum compromiſſum ſimpliciter, ⁊ ſecundum quid, vt quando in compromiſſo nō exprimo res, nec dico quod poſſit ſeparatim ſententia ferri, ⁊ tūc de omnibus eſt ferenda ſententia etiam in genere, vt hic. Quandoque ſunt plura compromiſſa ſimpliciter, ⁊ ſecundūz quid, vt quādo plures res exprimūtur, ⁊ dicitur q̄ poſſint ferri plures ſententie, ⁊ tunc poſſunt diuerſis ſententijs terminari. d. l. quid tamē. Quādoq3 eſt vnum compromiſſum ſimpliciter, plura ſecundum quid, vt quādo in compromiſſo non ſunt expreſſe res, tunc ſimpliciter dicitur vnum compromiſſum. l. ſcire debemus. ĵ. de verb. ob. Si vero dictum fuerit, quod poſſit pluries ſententiari, tunc iſto caſu dicuntur plura reſpectu plurium ſententiarum, ⁊ poterunt plures ſententie ferri. l. quid tamen. ſ. eo. Quandoq3 ſunt plura compromiſſa ſimpliciter, vnum ſecundūz quid, vt quando plures res exprimo, hoc acto vt de omnibus debeat ſimul iudicare, tūc poſſit ſimul de omnibus iudicare, particulariter tamen, ⁊ expreſſe. d. l. quid tamen. in prin. ¶ Item opp. de l. licet. C. de iudi. vbi in nō proſecutis non obſtat exceptio rei iudicate, ſz de equitate datur replicatio. Solu. equitas illa ceſſat, quādo malitioſe omiſit, vt hic. Ita tenet ibi Petr⁹, prout Cy. refert. quod not. ✝ Quando vero quādo dicitur malitioſe omittere?
2 (2)
c Dicit gloſſ. quod quando omiſit, ideo q2 putabat ſe ab arbitro cōdemnandum, ſecus ſi forte ideo omiſit, quia putabat ſe nullum ius habere. Hoc colligitur in gloſſa ſuper verbo, non ſunt. Tu dicas clarius, malitioſe factum eſſe, eo ipſo, q̄ ſciēter omiſit proſequi, cogitās ſe proſecuturum, alias ſecus ſi ignoranter, vel quia ignorabat factum, vel quia putabat ſibi ius non competere. Et hoc innuit tex. qui dicit, ſed errore, ⁊c. Quod intelligo iuris vel facti.

facti. ¶ Item quero, dicitur hic, de alijs rebus poteſt agi, q̄ro coram quo, vtrum coram arbitro, an corā iudice ordinario? Reſpondet glo. quod coram iudice. Hoc eſt verum, q̄ arbiter functus eſt officio ſuo: pronunciauit eni3 de omnibus generaliter: ſed ſi ſpecialiter de quibuſdam pronuntiaſſet, poſſet etiam arbiter adiri, ſecundum diſtinctionem quam dixi, per l. quid tamen. in principio. ſ. eodem.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ De rebus. Iſtum tex. ad vnum notandum ponderauit Bal. in l. ſi. §. j. C. communia de lega. vide Bar. in l. ⁊ an eadem. de exce. rei iudi. vide Bar. ⁊ docto. l. licet. C. de iudi.

b POMA. ¶ Item opponit. Uide in materia Felyn. c. penul. de exceptio.

c ALEX. ¶ Malitioſe omittere. Q̄ñ dicat malitioſe omiſſum aliqd in petitiōe. Et adde ad hāc l. Baldū in l. edita. in verſi. nunc veniamus ad cumulationē neceſſariā. Et iſtū tex. ꝓ ſingulari alle. Ang. no. in l. ſcire debemus. in p̄n. ⁊ ibi Lud. de verb. obliga.

LEX XLIX.

a **Inter Statillianum.** [a] In his, que habēt cauſam ſucceſſiuam, non ſufficit ab initio factum, niſi perſeuerātia ſubſequatur. hoc dicit. ¶ Quero, que eſt ratio dubitationis in hac l. gloſſ. refert quod dicunt quidā, quia fines ⁊ termini conſueuerunt poni per iudicem, nō per arbitrum. Iſtud eſt truffatorium, cum non experiatur iure actionis, poteſt de hoc compromitti, ⁊ fieri per arbitrum. Alij dicūt quod arbiter non prohibuit terminos tolli. vnde tollēdo nō videtur incidere in penam. Iſta poteſt eſſe bona, vt ī. dicā. Alij dicunt, quod ideo eſt, quia talis ſententia non continet aliquid dari, vel fieri, vel equipollens. Tu dic rationē dubitationis eſſe, q̄ hic fuit data ſententia ⁊ mandata executioni. Unde videtur, q̄ non teneatur amplius, vt no. in l. pomponius. §. ſed ⁊ ſi is. ſ. de procu. Sed q̄ ſententia continet hic aliquid, quod habet cauſam ſucceſſiuā, per illam executionē factam ponendo terminos quis nō liberaretur a patientia in futurū. facit quod no. C. de vſufru. l. corruptionem. Et iſtud facit ad queſtionem quam pono in l. ſi fideiuſſor. ī. de le. j. ⁊ tetigi in l. heres teſtamento. ī. de actionibus emp.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Inter Statillianum. Uide concor. per Bar. conſil. lx. volum. j. ⁊ aliquid conſi. iij. volumi. ij.

LEX LI.

a **De rebus.** Compromiſſum factum ſimpliciter, nō porrigitur ad lites futuras, [a] h. d. Et ideo ad hoc vt compromiſſum ſit plenum, debet exprimi vt porrigatur ad lites futuras. Facit quod

b habuiſtis in l. omnium. ſ. de proc. ⁊ l. qui habet. in fin. ⁊ l. ſeq. ī. de tutelis. ¶ Sed quero quid ſi eſt dictum [b] de litibus que fiunt, ⁊ eſſe poſſunt inter dictas partes? Dubium facit pro vna parte, q̄ porrigitur ad futura, q̄ verbum, poſſunt eſſe, eſt extenſiuum, ⁊ tunc eſt futuri temporis. l. ſi ita. ī. de le. ij. ⁊ l. in tempus. ī. de here. inſti. ⁊ l. inter illā. ī. de verb. ſigni. In cōtrariū facit q̄ hoc quod dico, poſſunt, videtur intelligendum ex cauſa de preſenti, ⁊ rebus ſic ſe habentibus. l. q̄ ſeruus. ī. de condi. ob cau.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ad lites futuras. Dum dicitur hic, quod compromiſſum factū ſimpliciter, nō trahitur ad futuras lites, qd in delegatione ſuper cauſa? vide cano. ad hoc in c. j. de reſcriptis.

b ALEX. ¶ Si eſt dictum. Quādo in cōpromiſſo dicitur de litibus q̄ ſunt, ⁊ eſſe poſſunt inter dictas partes, an comprehendāt lites futuras? adde quod dixi ſecundum Bal. in l. qui Rome. §. duo fratres. in vj. queſtione. de verb. oblig. ¶ Adde Bal. conſi. iiij. j. lib. Angel. conſi. lxvj.

LEX LII.

Si compromiſſum. Si cōpromiſſum tranſeat in pupillum, vel furioſum, preſentia tutoris vel curatoris requiritur. hoc dicit.

LEX LIIII.

Sed ⁊ interpellatur.

a **§. Arbiter** [a] Interlocutoria de citādo poteſt ꝓferri parte abſente. h. d.

ADDITIO.

a ¶ Arbiter. Uide Butr. conſi. clix.

a **§. Si ab altera.** [a] Si compromiſſum ab vna parte non eſt tranſitorium ad heredes, non tranſibit ad alia.

ADDITIO.

a ¶ ALEX. ¶ Si ab altera. Per iſtū tex. decidit Bal. q. quā ſcripſi in l. Pomponius, ſi de meis. in prin. ſ. eodem.

LEX LV.

a **Arbiter.** [a] Si arbiter iubet vltra quā poſſit, impune ſibi non paretur. h. d.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Arbiter. Uide Ro. conſi. cxv.

LEX LVI.

a **Si de re ſua.** In re ſua nemo poteſt eē arbiter. [a] hoc dicit. Quod no. ⁊ maxime rōnē ſuā. Gl. format quedam contraria, ⁊ ſoluit optime, ⁊ format vnam queſtionem de qua per gl. ⁊ per Cy. in l. ſi cum ea. C. de do. promiſſ. ⁊ gl. in capitulo, ſane. extra de renūciatio. ⁊ per Innocent. in capi. veniēs. eo. tit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Eſſe arbiter. Et q̄ quis in re ſua nō poſſit arbitrari, put dt gl. hic, eſt alia glo. in l. prima. C. ne q̄s in ſua cā. ⁊ per Ant. in capitu. cum veniſſent. de iudic. Et de hoc gloſſ. hic, per Cyn. ⁊ Imol. in l. prima. de legatis ſecundo. ⁊ facit iſte tex. cum hic no. in gl. ad queſtio. no. de qua per Bal. in capitu. primo. de feu. dato in vicem legis com. vbi queſiuit poſt Iacob. de Aren. in ſua ſumma, vtrum quis poſſit ſe compromittere in aduerſarium? vbi vide eum omnino. Et faciunt an quis poſſit ſe committere gratie ⁊ miſericordie alterius? de quo per Ange. poſt gl. in l. ſi ſic. in princ. de lega. j. not. Inno. in capitu. ſane. de renūciatio. Abb. in ca. veniens. ⁊ iſtis adde Bar. in l. j. §. vſque adeo. ī. de iniur. ¶ Adde an epiſcopus poſſit eſſe arbiter in cauſa eccleſie ſue? Oldr. conſil. lvj.

LEX LVII.

a **Si quis iuſſus** [a] Qui non ſoluit in termino, incidit in penam, licet admittatur more purgatio. h. d.

ADDITIO.

a ¶ Si quis iuſſus. Uide Ro. conſ. lxxxviij. ⁊ cōſ. cēteſimooctauo. ⁊ conſi. clv.

Naute, caupo. ſtabula. vt recepta reſtituant. Rub. ix.

a ¶ Gloſſa continuat, [a] ⁊ querit rōnē differētie inter hūc tit. ⁊ ti. furti aduerſus nautas, ⁊c. ⁊ ponit cauſas aliquas differētie, q̄ nō ꝓbantur lege. Roffre. dt, ꝙ nulla eſt differentia, niſi vna, q̄ hic titulus loq̄tur de actione, que orit̄ ex contractu vel quaſi, vel ex delicto, vel quaſi. Ille ſolum ex delicto. Item hic in genere de delicto, vel quaſi, ibi ſpecialiter de delicto furti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Gl. cōtinuat. Adde q̄ no. Bar. i l. cū ſi exhibuiſſent. §. j. de publica, ⁊ ibi no.

LEX PRIMA.

a **Ait pretor** Primo ponit verba edicti. Et ex hoc text. dicunt quidam iſtam actionem eſſe arbitrariam, dum dicit, niſi reſtituant. contrarium gl. dt, ⁊ bñ. Rō, q̄ ē eū, q nō reſtituit, datur actio ad id tantum, ꝙ non reſtituit, vnde arbitriū iudicis non verſat. Sunt etiam ⁊ alie rationes, quas vide in gl.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Uerba edicti. Utrū iſtud edictū habeat locū in ſemel accipiēre. vide Bar. in l. mariti. §. j. ī. de adult. Et de materia huius ti. vide Spe. in ti. de fur. Et nota q̄ hoſpes ꝓ ſcoto pt tenere fardellū, quaſi tacite hypothecatū, ſ3 Bal. in l. certi. C. loca. ⁊c.

1 ☞ Hoſpitari quis cogitur, poſtquam incepit.

1 **§ Maxima.** Primo commendat edictum. ¶ Not. tex. † quod quis non cogitur aliquē hoſpitari, q̄ eſt verū ab initio. S3 poſtq̄ incepit hoſpitari, tenet̄ recipere hoſpites. l. j. ī. furti aduer. nau.

§. Qui ſunt igitur Hic incipit exponere verba edicti.

1 ☞ Genitiuus verificatur ratione poſſeſſionis.

1 **§. Item Pomponius.** No. † quod genitiuus verificat̄ ratione poſſeſſionis. vt no. in l. ij. ī. de religio. De hoc dixi plene in rubri. ī. de no. oper. nuncia.

LEX TERTIA.

1 ☞ Caupo, q adhibuit diligentiam, quam quiſque paterfam. adhibuiſſet, non tenetur poſtea de eo quod contingit.